PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENSKEGA NARODA ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

Leto VI - Štev. 145 (1536) Poštnina plačana v gotovini Spedizione in abbon. post. I. gr. TRST, sreda 5. julija 1950 Cena 15 lir

Gromiko ni povedal, zakaj je vojska LR Koreje prekoračila južno mejo

namesto da bi vlada Ljudske republike Koreje postavila spor pred Organizacijo združenih narodov ter ga tako vsaj poskusila rešiti na miren način

MOSKVA, 4. — Sovjetska tiskovna agencija Tass je objavila vsebino izjave o ameriški intervenciji na Koreji, ki jo je dal namestnik sovjetskega ministra za zunanje zadeve Gromiko. Gromiko je poudaril, da

KIM IR SEN

PREDSEDNIK LJUDSKE REPUBLIKE SEV. KOREJE, VODITELJ KP KOREJE, KI DELA PO NAVODILIH SZ

se je konflikt na Koreji začel 25. junija, ko so južnokorejske čete izzivalno napadle. Ta napad je rezultat v naprej določenega načrta, ki ne bi bil izveden, če ne bi Američani podpirali Singmanrejeve vlade. Kot dokaz tega je Gromiko omenil obisk Johnsona in Dullesa na Japonskem, njune sestanke z Mac Arthurjem ter Dullesov obisk na Južni Koreji.

V zvezi z operacijami na Koreji je Gromiko izjavil, da je bila ameriška intervencija sklenjena, ko se je jasno pokazalo, da bi Singmanrejev teroristični režim padel. S to intervencijo je vlada ZDA zapustila politiko pripravljanja napadov in začela z odkritimi dejanji odkritega vmešavanja v notranje zadeve Koreje, ter poudaril, da so s tem ZDA postavile VS pred izvršeno dejstvo.

Gromiko je nato kritiziral sklep Varnostnega sveta, katerega je on označil za nezakonitega in v tej zvezi izjavil, da je ameriška vlada kršila listino OZN, ker je izvajala pritisk na druge članice sveta. Potem ko je označil kot škandalozno izglasovano resolucijo Varnostnega sveta je Gromiko izjavil, da Varnostni svet sam ni več organ, ki je odgovoren za mir v svetu, pač pa ga sedaj izrabljajo v vojne namene.

Namestnik sovjetskega ministra za zunanje zadeve je nato kritiziral stališče, ki ga je

SINGMAN RE

PREDSEDNIK JUŽNE KOREJE, MARIONETA ZD AMERIKE, KI GA JE NEKI NOVINAR KRSTIL Z IMENOM «ZVERINSKI STAREC»

Trygve Lie zavzel do Koreje, ki po Gromikovih besedah ni kriv samo tega, da ni izpolnil svoje dolžnosti pač pa je celo podprl hujskaške ukrepe ZDA.

Končno je Gromiko poudaril, da se SZ zaradi tega ne udeležuje sej Varnostnega sveta, ker vlada ZDA vodi sovražno politiko do kitajskega naroda. Politika, ki preprečuje Kitajski, da bi imela svojega zakonitega predstavnika v Varnostnem svetu.

Gromiko je še izjavil, da bi moral Varnostni svet zagotoviti umik ameriških čet s Koreje, kar pa se tiče pošiljanja ameriškega brodovja na Formozo je Gromiko dejal, da so ZDA s tem korakom direktno napadale Kitajsko.

Končno je Gromiko poudaril, da bodo ZDA odgovorne za posledice napada, ki so ga one izvršile.

Iz pooblaščenih krogov javljajo, da je Japonska vlada na svoji današnji jutranji seji sklenila, da bo Mac Arthurju dala na razpolago japonsko trgovinsko mornarico, ki bo prevažala vojaštvo in vojni material na Korejo. Brezdvomno je bil ta sklep sprejet pod ameriškim vplivom.

Tokijska vlada je danes zjutraj tudi dala navodila japonski pomorski policiji, naj poveča nadzorstvo v obalnih vodah ter tako pritok beguncev, ki bi na skrivaj s Koreje hoteli priti na Japonsko.

Glede Gromikove izjave, da so ZDA kršile listino OZN, pravijo v Washingtonu, da se bodo vojaške operacije na Koreji za ponovno vzpostavitev status quo nadaljevale pa naj si bo katerakoli izpremememba sovjetskega stališča. Komentarji pravijo med drugim še, da se vojaških operacij na Koreji ne udeležujejo samo ZDA pač pa da so se pridružile Velika Britanija, Holandska in Avstralija. Dalje, da SZ nima nobenega razloga, da bi kritizirala stališče ZDA in to zato ne, ker se sama ni udeležila sej Varnostnega sveta in odklonila predlog vlade ZDA, da bi posredovala pri severnokorejski vladi. Končno, da ZDA do sedaj niso odkrito govorile, o neposredni intervenciji SZ v korejskem konfliktu. Pri tem pravijo ameriški komentarji, da so washingtonski voditelji bili še preveč korektni in da je že skrajni čas, da napravijo konec temu, da bi se na diplomatskem področju sovjeti skrivali za svojimi sateliti in da javno pokažejo, da je Moskva ona, ki neti konflikt na Koreji.

V angleškem zunanjem ministrstvu so izjavili, da je Gromikova trditev nesprejemljiva ter poudarjajo predvsem to, da je Južna Koreja neodvisna država, vlada pa da je bila sestavljena po volitvah, ki so bile pod nadzorstvom OZN.

Vse delegacije pri OZN napeto sledijo iniciativi indijskega delegata Benegala Raula, da bi vključili LR Kitajsko v OZN in pa glede posredovanja na mirno rešitev korejskega spora. Osebni predstavnik glavnega tajnika OZN polkovnik Alfred Katzin se je danes razgovarjal z generalom Mac Arthurjem o vprašanjih v zvezi z misijo OZN na Koreji, ki je nedavno prispela v Tokio iz ZDA. Katzin bo odpotoval na Korejo, kjer bo prevzel zvezo med misijo in vojaškimi oblastmi ter južnokorejsko vlado.

Angleška laburistična vlada je pripravljena postopati proti onim poslancem, laburistom, ki se upirajo, da bo vlada pošiljala vojaško pomoč Južni Koreji. V ta namen bo jutri spodnja zbornica razpravljala o Morrisonovem predlogu, ki je naperjen proti poslancem, ki se upirajo vladni politiki na Koreji.

Kominformistično potvarjanje jugoslovanskega stališča glede Koreje pred VS

Mnenje holandskega sindikalnega voditelja o Jugoslaviji Francoski in ameriški mladinci na obisku v FLRJ

BEOGRAD, 4. — Današnja «Borba» poroča o nekem članku, s katerim je hotel romunski list «Scantea» potvarjati jugoslovansko stališče v Varnostnem svetu OZN glede dogodkov na Koreji, ter piše, da potvarjanje jugoslovanskega stališča v Varnostnem svetu OZN ne more prikriti resnice, da je namreč delegacija FLRJ v Varnostnem svetu vedno ravnala in še vedno ravna v interesu miru in mednarodnega sodelovanja v okviru Združenih narodov.

Glede na zatrjevanje lista «Scantea», da je «jugoslovanski predstavnik v Lake Successu Vrpotič skupno z generalnim tajnikom OZN Trygve Liem vstopil v tako imenovani «vojni urad», katerega naloga je koordinirati pomoč Južni Koreji, poudarja «Borba», da je že dovolj, če se pove, da Vrpotič sploh ni nikak predstavnik Jugoslavije, temveč uradnik OZN, ki se je preselil iz Jugoslavije v Ameriko že davno pred vojno.

Kot poroča agencija Tanjug, je voditelj holandskega sindikalnega gibanja Abraham Horremans poslal jugoslovanskim delavcem pismo v zvezi z obiskom holandske sindikalne delegacije v Jugoslaviji. V pismu podčrtava, da bo storil vse mogoče za razširjanje resnice o Jugoslaviji na Holandskem. Horreman pravi nadalje v pismu, da je prišla delegacija holandskih naprednih sindikatov v Jugoslavijo, da odkrije resnico po kominformovski kampanji in da so se člani delegacije mogli prepričati na mestu, kako jugoslovanski narodi grade socializem.

Na pobudo «odbora francoske mladine» bodo odšli na prostovoljno delo v Jugoslavijo še drugi francoski mladinci. Francoski kominformistični tisk je silovito napadel takšno pobudo, vendar je pri tem naletel na resno opozicijo med javnim mnenjem. Francoski kulturni delavci Claude Aveline, Jean Cassou, Louis Dalmas, Thomas Edite in drugi, ki so nagovorili odhajajoče mladince, so obsodili obrekovanje kominformističnega tiska ter med drugim poudarili, da bodo med svojim bivanjem v Jugoslaviji mladinci lahko sami videli absurdnost takih laži.

V Jugoslavijo je prispela skupina 28 študentov iz Pittsburga (ZDA), ki so jugoslovanskega porekla ter pripadajo kulturno umetniškemu društvu «The Duqueste Tamburitas Orchestra». To društvo je bilo ustanovljeno pred 11 leti z namenom, da bi pomagalo revnim študentom nadaljevati študije z izkupički koncertov. Kompleks prireja tudi koncerte na radijskih postajah v ZDA. Med svojim bivanjem v Jugoslaviji bodo študenti iz Pittsburga priredili vrsto koncertov v glavnih mestih.

B. STANISAVLJEVIC

Ne bomo se pokorili

krivičnim ukazom šovinističnih oblastnikov!

Naše ljudstvo še vedno pošilja protestna pisma generalnemu ravnatelju za civilne zadeve Vojaške uprave gen. Eddlemanu proti zapostavljanju slovenskega jezika.

Starši šoloobveznih otrok s KOLONKOVCA in SV. ANE v Trstu so s seje roditeljskega sveta poslali generalnemu ravnatelju protestno pismo, v katerem poudarjajo, da nas hočejo tukajšnje oblasti z izvajanjem fašistične zakonodaje in z ukrepi, s katerimi se zapostavlja slovenski jezik še prav posebej pa z ukrepi, s katerimi se neenakopravno postopa s slovensko šolo, raznaroditi. Pri tem poudarjajo primer odstranitve slovenskih otrok iz nove šolske stavbe pri Sv. Ani, čeprav so slovenski davkoplačevalci pravtako prispevali k zgraditvi nove stavbe kot italijanski. Slovenski starši proti temu protestirajo. Posebej pa protestirajo proti poniževalnemu pismu dr. Palutana slovenskim županom in proti ukazu št. 183. Zato zahtevajo,

1. da se takoj ukine ukaz št. 183 in da se nadomesti z novim demokratičnim ukazom, ki bo zajamčil enakopravnost slovenskega jezika z italijanskim.

2. da predsednik cone dr. Palutan prekliče svoje sramotilno pismo in

3. da se v vseh občinah cone izvede popolna enakopravnost slovenskega jezika.

Podobno protestno pismo so gen. Eddlemanu poslale tudi antifašistične žene iz SKEDNJA. V pismu zahtevajo ukinitev vseh fašističnih zakonov, ukaza št. 183 in preklic poniževalnega pisma predsednika cone. V pismu poudarjajo:

«Nikdar ne bomo dovolile teptanja osnovnih pravic našega naroda. Zato se ne bomo nikdar pokorile poniževalnim in krivičnim ukazom, ki jih izvajajo današnji šovinistični oblastniki!»

Huda vročina v Italiji in Švici

RIM, 4. — Izredna vročina je v zadnjih 24 urah spravila v Italiji 5 oseb s tega sveta. Šesta oseba pa je izgubila življenje v Belvedere Marittimo. Zadela jo je strela med delom na polju. Medtem pa se živo srebro v termometru dviga. Danes so v Rimu zaznamovali 38,4 st. Celzija v senci, kar je najvišja temperatura, ki so jo letos zaznamovali v Rimu. Tudi v Alpah je zelo vroče. V Trentu so po dolgih letih zaznamovali 38,5 st. Celzija.

Tudi Švico je zajel val vročine. Vse kaže, da bo vročina še trajala, kajti metereološka opazovanja ne predvidevajo nobene izpremembe, niti ne običajne krajevne nevihte. Verjetno je, da bo vročina še narastla. V Curihu so zaznamovali 34,5 st. Celzija, v Bazlu pa 35,5 st. Metereološki instituti pravijo, da ni vročine krivo samo sonce, pač pa tudi dotok velikih količin toplega zraka iz Afrike. Vremenske opazovalnice v Alpah so odkrile v zraku peščene drobce.

Potres v Furlaniji

VIDEM 4. — Preteklo noč so zabeleželi v Sacile (prov. Videm) dva potresna sunka, ki sta trajala vsak po tri sekunde. Prebivalstvo se je močno prestrašilo ter ostalo na prostem vso noč. Vendar ni bilo ne žrtev ne škode.

Koloradski hrošč vznemirja kominformovske države

PRAGA, 3. — Češka agencija IP javlja, da je češkoslovaška vlada objavila izjavo o razširjenju koloradskega hrošča, največjega škodljivca krompirja. Ta izjava zatrjuje, da so te škodljivce namenoma razširili zapadni imperialisti, kajti razen na poljih, tako trdi izjava, so se ti hrošči našli tudi na strehah v vaseh ob meji. Razen tega so se v obmejnem pasu z Zapadno Nemčijo našle celo škatle, polne teh insektov in njihovih bub. — Češkoslovaška vlada bi gotovo znala s kako izjavo pojasniti, kako je prišel koloradski hrošč v tiste dežele, kjer ne mislijo, da so ga razširili zapadni imperialisti.

Češkoslovaška vlada je ukrenila vse potrebno, da onemogoči «zlohotne načrte imperialistov» ter je prebivalstvo mobilizirala za akcijo velikega stila za uničenje parazita.

Ves poljski tisk s poudarkom objavlja noto ZSSR vladi ZDA glede razširitve koloradskega hrošča po ozemlju Vzhodne Nemčije. Nota je zahtevala kazen za tiste, ki so krivi za namerno odmetavanje insektov, «ki so si postavili za cilj uničenje poljedelskega gospodarstva demokratične Nemčije».

Stavka v premogovnikih na Škotskem

LONDON 4. — Stavka, ki se je pričela včeraj v znak protesta, ker je državni urad za rudnike odklonil povišek plače za dva šilinga dnevno tistim delavcem, ki so slabše plačani, se je danes popoldne razširila na 43 rovov premogovnikov na Škotskem. Število stavkajočih je danes poskočilo od 6 tisoč na 10.200, kar pomeni zmanjšanje proizvodnje premoga za 15.801 tono.

Milijardni deficit finančnega ministrstva ZDA

WASHINGTON 4. — Finančno ministrstvo ZDA je javilo, da izkazuje generalna bilanca za davčno leto, ki se konča s 30. junijem, deficit 3.122.102.357 dolarjev in 45 centov.

NEW YORK, 4. — 4. julija, ki je državni praznik v ZDA so zaznamovali 591 mrtvih. Vsi so žrtve raznih nesreč.

Nejasen položaj na fronti

Ponovno bombardiranje Piongpianga - Južnokorejske čete zopet izpraznile Suvon

RADIO PIONGPIANG je javil, da je 30 ameriških bombnikov ob pol devetih zjutraj bombardiralo severnokorejsko prestolnico ter da je bilo pri tem mnogo ljudi ubitih in ranjenih. Radio je dalje popoldne javil, da severnokorejske čete napredujejo iz Kangnonga proti Zahodu na vzhodnokorejski obali in da so zavzele gorski predel Jungtong, kjer je polno partizanov. Radio je omenil, da so severnokorejske čete zaplenile veliko orožja, minometov in strojnic ter da zasledujejo sovražnika. Severnokorejske čete so tudi dosegle oporišče južnokorejskih čet Vonju ter da se pomikajo proti cesti, ki vodi iz Inčona v Suvon. 20 milj južno od Vonju pa so severnokorejske čete zavzele Vonju. Radio Seul je javil, da so tamkajšnji dijaki ustanovili prostovoljske čete, ki bodo sodelovale v borbi s severnokorejsko vojsko.

Poročilo glavnega stana generala Mac Arthurja javlja, da je neka severnokorejska divizija poslala preko reke Han 800 pečcev, 4 tanke in 5 oklopnih avtomobilov. Te sile so nekaj kasneje opazili na neki točki približno 50 km južnovzhodno od Seula. Sovražna letala so obstreljevala neko angleško ladjo, ki operira ob vzhodni korejski obali. Južnokorejske sile, nadaljuje poročilo, imajo še vedno v rokah Inčon, kljub stalnemu pritisku, ki ga izvajajo severnokorejske sile. Blizu Kumjagjanga so se južnokorejske sile spopadle s sovražno kolono 600 vojakov, ki je bila podprta s topništvom in protitankovskim orožjem. Manjši spopadi so bili na drugi strani na nekem mostišču ob vzhodni korejski obali. Pomorske patrole so še naprej opravljale svojo nalogo vzdolž vzhodne in zahodne korejske obale ter bile zapletene v manjše spopade. Letalstvo; bombniki in lovci so izpolnili določene naloge. Lovska letala so ščitila prevoz živeža in materiala. 4. julija je izginil samo 1 letalec. Vsi evakuiranci so bili poslani na Japonsko.

Kaže, da bo prišlo do velikih bojev ob obali na zahodni strani Koreje južno od Seula. Poročilo izdano opolnoči namreč pravi, da prihajajo na ta sektor močna ojačenja severnokorejskih sil, med temi oklopne edinice. Poročilo pravi tudi, da bo kolona 35 severnokorejskih tankov, ki se pomika proti Seulu verjetno skušala doseči 5 divizij, ki so namenjene proti Seulu. Na drugi strani pa kaže, da Američani, ki se še niso zapletli v večje spopade, hranijo večji del svojih sil, ki so jih izkrcali pred nekaj dnevi.

Vojaški opazovalci v Tokiu komentirajo poročilo generala Mac Arthurja in poudarjajo sledeče točke.

1.) Južnokorejska vojska, kateri grozi obkolitev ni sposobna, da bi zaustavila severnokorejske oklopne edinice, in jo zaradi tega lahko smatramo da je že vržena iz vojnega stroja.

2.) Prvi spopadi med ameriškimi in severnokorejskimi silami so bile nevadne praske med patrolami brez posebne važnosti.

3.) Odločilen preobrat ameriškega vojaškega položaja na Koreji bo mogoč le tedaj, ko bodo severnokorejske oklopne sile naletele na obrambno črto, ki so jo postavile ameriške sile. Te so nasprotno od severnokorejskih sil opremljene s protitankovskim orožjem.

4.) Relativna počasnost napredovanja severnokorejskih oklopnih sil in pa šibkost teh sil izhaja brezdvomno iz tega, ker se severne sile obotavljajo spopasti z ameriškimi silami.

5.) Šele tedaj ko bodo Američani stopili v akcijo ter ustavili oklopne sile in se nato pomaknili proti severu bo južnokorejska vojska lahko izpolnila kako pomožno nalogo. Isti opazovalci menijo, da bo treba čakati še nekaj dni, preden si bo mogoče ustvariti jasno sliko o vojaških operacijah na Koreji!

Dopisnik AFP pravi, da ameriških suhozemskih sil verjetno ne bodo poslali v boj, dokler ne bo zbranega na Koreji dovolj mehaniziranega in težkega orožja ter zagotovljena redna preskrba, tako da bo mogoče potrebni sunek usmeriti tudi preko 38 vzporednika. Veliko upanja polagajo v tesno sodelovanje med suhozemskimi in letalskimi silami, ki bi lahko uničile prednje edinice severnokorejskih sil, ki nocoj nadaljujejo s prodiranjem proti jugu v ravnini, ki se vleče vzdolž zahodne obale.

Ameriške suhozemske sile so po poročilu glavnega stana gen. Mac Arthurja stopile prvič v akcijo v ponedeljek kasno zvečer.

Poveljstvo južnokorejske vojske je danes ob 14. po krajevnem času, kar bi po našem času odgovarjalo ob 5 zjutraj evakuirale Suvon. Poveljstvo se je umaknilo proti jugu s prevoznimi sredstvi. Ni že gotovo znano, kje se bo sedaj nastanilo poveljstvo. Vse pa da slutiti, da bo sedež glavnega stana v Jongtaiku, 25 km južno od Suvona.

Odgovorni urednik lista «Nippon Times» v Tokiu, sedaj profesor na univerzi v Stanfordu, je na neki seji na občini v Los Angelesu izjavil, da bosta ameriškim četam kaj malo pomoči nudili južnokorejska vojska in tamkajšnje ljudstvo. Korejci, je izjavil Kazuo Kavai, nimajo simpatij do ZDA. Urednik je izjavil, da bo vojna dolga in draga.

General Mac Arthur je javil, da upa da bo tako kakor on tudi severnokorejska vlada izvajala človečanske predpise do ameriških državljanov in oseb drugih narodnosti, ki bi jih zajela severnokorejska vojska.

Iz Kantona poročajo, da se proti severu bliža 100 tisoč vojakov kitajske ljudske vojske. To so oddelki IV. armade generala Limpiaoja, ki so zavzeli Hainan. V tej armadi je tudi precej mandžurskih vojakov. Opazovalci menijo, da se morda ti vojaki vračajo v Mandžurijo, ki meji na Severno Korejo.

Jutri zasedanje Varnostnega sveta

LAKE SUCCES. 4. — V dobro obveščenih krogih OZN pravijo, da se bo VS verjetno sestal v četrtek in da bo preučil položaj na Koreji. Varnostni svet bo moral preučiti sredstva za koordinacijo sil, ki so jih nekatere vlade dale na razpolago v smislu resolucije od 27. junija. Sedaj poveljuje vsem oboroženim silam general Mac Arthur, ki pa ni podrejen nobenemu organizmu OZN. VS bo moral zaradi tega nekaj skleniti.

Kaže, da so zadnje dni imele nekatere delegacije v Varnostnem svetu razgovore, na katerih so preučili razne načrte. V dobro obveščenih krogih pravijo, da se ZDA niso udeležile teh razgovorov in da tudi ne mislijo postaviti nobenega predloga na seji Varnostnega sveta. Isti krogi odklanjajo mnenje, da bi VS dobil nalogo koordinirati skupni napor v Koreji, in sicer zaradi tega ne, ker zahodni krogi ne želijo, da bi v vojaški koordinacijski odbor postavili predstavnika Jugoslavije in Egipta, ki sta se izjavila proti resoluciji VS. Kvečjemu bi ustanovili omenjeni odbor brez sodelovanja držav, katerih prisotnost je nezaželjena.

BEOGRAD, 4. — Arheološki institut Srbske akademije znanosti je letos uspešno nadaljeval z izkopavanji v starem bizantinskem mestu Caricingradu.

Španski emigranti ustanavljajo krožke Socialistične akcije

PRAGA, 4. — Pred kratkim so v Parizu ustanovili prvi krožek Socialistične akcije, in sicer na poziv Felixa Montiela, poslanca bivšega španskega parlamenta ter bivšega člana centralnega komiteja KP, ter Joseja De Baria, bivšega člana centralnega komiteja španske KP ter bivšega člana izvršilnega odbora Enotne socialistične stranke Katalonije. Krožek podpirajo znane osebe kot Gonzales Lamoneda, Negrin, Alvares del Vayo (socialistična stranka) in Comorera. Krožek Socialistične akcije razvija že zelo intenzivno delavnost in bo moral tudi koordinirati delovanje drugih krožkov, ki jih bodo ustanovili po vseh francoskih krajih, kjer so kolonije španskih beguncev. Sklicana bo tudi posebna konferenca, ki bo bržkone v Parizu.

FRANCIJA SPET BREZ VLADE

Po dveh dneh obstanka je Queuillova vlada doživela v parlamentu težak poraz, ki so ji ga pripravili poleg opozicije tudi «nevtralni» socialisti ter celo pripadniki vladnih skupin

PARIZ 4. — Vlada Henrija Queuilla je bila danes pred parlamentom gladko poražena s 334 glasovi proti 221 glasovom.

Ob 15 se je pričela seja francoskega parlamenta, ki naj bi odločila o novi Queuillovi vladi. Komunistični voditelj Duclos je takoj izjavil, da je vlada «vlada revščine, fašizma in vojne». Nato je imenoval Paula Reynauda, ministra za pridružene države, «Reynauda poraza, grobokopa Francije. Prevrgli smo že drugega grobokopa Daladiera. Čimprej je treba osvoboditi Francijo pred vlado Queuille - Bidault». Še prej je Abbe Pierre Grouss, ki je pred kratkim podal ostavko v republikanskem ljudskem gibanju, dejal, da je vlada Queuilla, vlada napačnih računov in se ne ozira na upanje ljudstva. Ko je tudi Pierre Cot napadel Reynauda, je vsem odgovoril predsednik Queuille, ki je takoj izjavil, da bo podal ostavko, če ne dobi večine. Kot omenjeno te večine ni dobil in zato se je odpravil k predsedniku republike Auriolu ter mu sporočil ostavko svoje vlade.

Predsednik republike bo seveda takoj moral začeti s ponovnimi posvetovanji in spet se bo začelo z Edvardom Herriotom, predsednikom parlamenta ter Gastonom Monnervillom, predsednikom republiškega sveta in nato s šefi posameznih parlamentarnih skupin. Spet bo ponudil temu ali onemu sestavo vlade, le da si je težko zamisliti, kdo bo še čutil pogum, da se oprime te težavne naloge.

Naši dvomi o dolgotrajnosti Queuilleve vlade so se torej izkazali za zelo utemeljene. Socialisti so namreč z 61 proti 26 glasovom sklenili, da bodo glasovali proti vladi in to kljub temu, da so v petek glasovali za investituro Queuilla. Toda stari politik je bil le toliko nepreviden, da se je socialistom zameril s tem, da je vključil v svojo vlado Paula Reynauda, o katerem je mnenje, da je preveč desničarskih tendenc in Giacobija, ki je bil prvi predsednik degolovske skupine v parlamentu, pa je pred kratkim De Gaullovo gibanje zapustil.

Na ta način si je Queuille zapravil ne le naklonjenost socialistov temveč tudi znatnega števila članov republikanskega ljudskega gibanja (MRP) in še nekaterih drugih. Gotovo je, da bi ga nič drugačna usoda ne čakala, ako bi se prav on lotil ponovnega sestavljanja vlade. S svojo dvodnevno vlado je Queuille postavil rekord kratkotrajnosti francoske vlade po osvoboditvi, kakor je doslej prav on imel rekord v dolgotrajnosti francoske vlade po osvoboditvi (13 mesecev).

Iz velike krize, v kateri se nahaja francoska vlada, skoraj da ni drugega izhoda, kot razpis novih volitev.

Konferenca o "poolu,, se nadaljuje

PARIZ 4. — Poročilo, ki so ga objavili na koncu konference šestih držav javlja, da so delegacijo «šestih držav, ki sodelujejo na konferenci o Schumanovem načrtu, danes sprejele prve ukrepe, ki se tičejo konkretne izvedbe francoskega predloga». Dogovorili so se, da bodo ustanovili pet delovnih skupin: 1. Delovna skupina, ki bo preučevala vprašanja ustanovitve in ki jo bodo sestavljali voditelji delegacij; 2. delovna skupina za trgovinsko politiko; 3. delovna skupina, katere naloga bo, da določi termina «premog» in «jeklo»; 4. delovna skupina za preučevanje splošnih problemov proizvodnje in cen; 5. delovna skupina za proučevanje vprašanja cen in delovnih pogojev.

Aretacije socialdemokratov v Budimpešti

DUNAJ 4. — Osrednji organ avstrijske socialistične stranke «Arbeiter Zeitung» javlja, da je bilo nedavno v Budimpešti aretirano veliko število voditeljev bivše madžarske socialdemokratične stranke. Kot poroča list, gre za osebe, «ki so se odtegnile iz političnega življenja pred kapitulacijo stranke in njeno fuzijo z madžarsko komunistično partijo». Med aretiranimi osebami se nahaja Ana Kethly, bivša podpredsednica madžarske socialdemokratske stranke. poslanci Ferencz Takacs in Imre Gyoerky, bivši glavni tajnik stranke Jozef Buechler, bivši budimpeštanski župan Peter Bechtler, notranji minister prve vlade po osvoboditvi dr. Augustin Valentiny, državni tajnik Vilhelm Zentay, ki je opravljal to službo od 1945 do 1946 ter Admin Ladanyi, bivši predsednik odvetniške zbornice.

PRAGA, 4. — Dragoceno Rubensovo sliko «Lov v paradižu», so pred kratkim zopet našli v Libercu. Slika je last praške narodne galerije in so jo nacisti zasegli med vojno, ko je bila poslana na neko razstavo v Bruselj.

Izjava visokega komisarja ZDA v Nemčiji

Napad na Nemčijo napad na zapadne velesile

Takšno je stališče zapadnih velesil - Mc Cloy je tudi izrazil prepričanje, da Rusija noče vojne

FRANKFURT, 4. — Ameriški visoki komisar John Mc Cloy je danes izjavil, da bi zapadne velesile napad na Nemčijo smatrale kot napad na nje same in da zaradi tega zapadna nemška republika ne potrebuje «uradnih jamstev za varnost». Nato je Mc Cloy ponovil zagotovila, ki jih je dal že prej, da se varnost Nemčije pred kakim tujim napadom ocenjuje ne le z nemškega stališča, temveč tudi z zavezniškega.

Istočasno je izrazil prepričanje, da Rusija noče vojne. Ponovil je nadalje, da bodo zavezniške čete ostale v Nemčiji, dokler ne bo zagotovljen mir. Dejal je tudi, da ne odobrava prepovedi komunistične partije v Zapadni Nemčiji. Kar se tiče ustanovitve zvezne policije, ki jo je zahteval Adenauer, je ameriški visoki komisar izjavil, da bo to vprašanje predmet globokega pretresa. Zaključil je svojo izjavo z zagotovilom, da zavezniški visoki komisarji ne bodo nikoli dovolili ustanovitve policije, ki bi imela vojaški značaj.

Neki predstavnik britanskega zunanjega ministrstva je danes potrdil, da je Adenauer poslal vrhovni zavezniški komisiji pismo, kjer je govoril o problemu varnosti Nemčije.

Tržaški mornarji v sovjetski opereti

V budimpeštanskem operetnem gledališču je te dni na repertoarju opereta «Svobodni veter». Iz poročil o njej sicer ni razvidno, kdo je avtor libreta, glede glasbe pa poudarjajo, da jo je prispeval sovjetski komponist Dunajevski.

Sama po sebi opereta ni dogodek, ki bi bil vreden posebne pozornosti. Zanimiva je samo v toliko, ker se iz nje vidi, da so informbirojevski kulturonosci (zavedajoč se, da je ljudstvo vedno bolj naveličano stereotipne in že dolgočasne protijugoslovanske gonje) pričeli iskati nove, «lažje» oblike, se pravi, da so protijugoslovanske klevete pričeli tlačiti celo v operete. To z ene strani, z druge pa, ker s tem v zvezi tudi tu udarjajo na plan nekatere zanimivosti, značilne za informbirojevski kriterij kulturnih vrednot in za predpisano «partijnost» sovjetskih in njim podložnih kulturnih delavcev.

Opereta obravnava vprašanje brezposelnih tržaških mornarjev. Njihove ladje leže v luki prazne, ker ni tovorov. Naenkrat pa se položaj menja. Delo je na vidiku. Pokaže pa se, da to ni tisto delo, ki ga hočejo, kajti pod firmo banan in pomaranč, ki naj bi jih prepeljali v «neko vzhodnoevropsko državo», se skriva orožje, ki ga zahodni imperialisti pošiljajo tej državi. Zato ti mornarji še naprej raje prepevajo pesem «Svobodni veter», ki «pihlja z vzhoda» in odločno odklanjajo, da bi vozili orožje v to «misteriozno» državo na vzhodu. Mornarji prepevajo, glasba igra lahke operetne komade, nastopata še glavna junaka, ljubavni par, in ker je vmes «neka vzhodnoevropska država», obligatno ne smejo manjkati še špijoni in seve Amerikanci ter Angleži.

Toliko o vsebini. Edino zanimivo in omembe vredno pri tej je, da informbirojevci smatrajo vprašanje brezposelnosti za tako nezanimivo, nevažno, da ga lahko obravnavajo na osladen način, spremljajoč ga z lahko operetno glasbo. To je prav gotovo novost

V kolikor pa sta tako avtor libreta kakor komponist oba Rusa, potem je to večja čast za madžarske informbirojevce, da so lahko prvi uprizorili pamflet, ki je dobil — kakor poročila poudarjajo — Stalinovo premijo.

In to je največja zanimivost pri tej opereti. Medtem ko v Sovjetski zvezi grajajo resna dela ali nekaterim avtorjem celo naknadno odvzamejo najvišje nagrade in priznanja, pa nagrajujejo s Stalinovo nagrado do neresne, skrajno banalne operete. Samo zato, ker so le-te v skladu z alfo in omego informbirojevske politike, z napadi na socialistično Jugoslavijo.

Skozi sito in rešeto

Kaj vse pride prav indipendentistom

Meščanska «objektivnost», ki se ozira dobrohotno okrog sebe in znaša skupaj sračje gnezdo raznih vesti in idej — da se le poslužijo zadržanih besed in z njimi videza «znanstvene resnosti» — se znajde včasih v dokaj čudnem položaju. Kljub temu, da se otepa na levo in desno vseh «prenapetosti», kljub temu, da vihti kopje proti «vsakemu» totalitarizmu, je že od nekdaj igrala vlogo trojanskega konja, ki so se ga posluževali najreakcionarnejši elementi v svojem boju proti demokraciji.

V taki težnji po «objektivnem poročanju» prinaša «Corriere di Trieste» v eni izmed zadnjih številk članek nekega ameriškega univerzitetnega profesorja (kdo bi dvomil v njegovo znanstveno nepristranost?), ki je pred dnevi izšel v prav tako «strogo objektivnem» časopisu svetovnega slovesa, v «New York Times».

Članek, ki z umerjenimi besedami govori o «poslanstvu Trsta» in našteva težke argumente za njegovo «neodvisnost» je našim indipendentistom prav zaradi take teze brez dvoma še posebno godil. Pri tem jih ne moti niti piškava trditev, da bo «svobodni Trst» postal «privlačno oporišče svobode in obetov, okoli katerega bi se mogel nekega dne oblikovati nov ustroj svobodne srednje in vzhodne Evrope».

Toda čitatelj bi skoro prešel ta nerodni izstop in bi ga niti ne preveč zameril sivolasemu ameriškemu profesorju, ki verjetno mimogrede brez zle namere, tolmači želje reakcionarnih vladajočih sorojakov. Pisec tega članka je «Cyril A. Zebot. Profesor of economics at Duquesne University». Priznamo, da spričo vse te ovčje dlake v prvem trenutku nismo zazrli volka, ki ni tako siv in betežen, kot se zdi, in niti ni brez «slovesa» v naši oddaljeni deželi.

Upamo, da ta sloves ni služil urednikom tržaškega «neodvisnega» časopisa za merilo, ko so uvrščali omenjeni članek. Sloves Cirila Žebota, klerofašističnega pretepača, glavnega organizatorja proslulih Stražarjev, prvega sodelavca dr. Ehrlicha, ki ga je med italijansko okupacijo sodilo ljudstvo, avtorja knjige o korporacijskem redu itd. itd. V tržaškema jeziku bi se vsemu temu — približno in daleč preskromno — reklo: Sansepolcrista, Marcia su Roma, Sciarpa Littorio itd.

Da se taka svojat zbira onkraj luže, da tam tako dragocene izvedence za jugoslovansko «vprašanje» sprejemajo z vsemi častmi in jim dajo vso možnost kovanja zarot, ki jim je cilj ustvariti «privlačno oporišče svobode in obetov, okoli katerega bi se mogel nekega dne oblikovati nov ustroj svobodne srednje in vzhodne Evrope», se ne čudimo. Zanimivo pa je, da se tržaški neodvisneži v svojem lovu za argumenti znajdejo v njihovem objemu.

P. S.

Zakaj se Madžarom ne sme goditi predobro

V nedeljo je imel podpredsednik madžarske vlade Matyas Rakosi govor, s katerim je opozoril madžarsko ljudstvo, da naj se pripravi na znižanje svoje življenjske ravni. Madžarska telegrafska agencija poroča, da je Rakosi izjavil, kako se je stranka madžarskih delavcev (združena Komunistična partija Madžarske in madžarska socialno-demokratska stranka) «čestokrat hvalila s svojimi uspehi in je s tem ustvarjala vtis, da gre na Madžarskem vse kot namazano»; dodal je še, da «hoče sovražnik sedaj vsiliti misel, da si lahko privoščimo veliko več, kot smo doslej storili». Zato je pozval madžarske komuniste, zlasti madžarsko mladino, naj «nastopijo proti temu slepilu, ki jo sovražnik zahrbtno podpira s prozornim namenom, da bi oviral ureditev in načrt naše socialistične graditve».

V uradnem glasilu madžarske delavske stranke «Sabad Nep» pa je izšel istočasno tudi članek profesorja Varge, znanega sovjetskega gospodarskega strokovnjaka, ki je po rodu Madžar. Varga je povedal isto kot Rakosi: znižati je treba življenjski standard madžarskega delovnega človeka, kajti madžarski delavci žive baje preveč razkošno in daleč nad zmogljivostjo madžarske proizvodnje. Zato «priporoča» prof. Varga Madžarom, naj privolijo v splošno štednjo, kakor je uvedena v Sovjetski zvezi.

Seveda niti Rakosi niti Varga sploh nista omenila, kje so vzroki, da je bilo treba tako «odkrito» pojasniti madžarskim delovnim ljudem sedanje težko stanje na Madžarskem. Namesto tega je Rakosi zapel hvalnico na račun Sovjetske zveze za njeno «nesebično pomoč». Ta «nesebična pomoč» se izkazuje v tem, da Rusi neposredno upravljajo in nadzirajo vrsto najvažnejših industrijskih kombinatov, dalje da Madžarsko izkoriščajo mešana sovjetsko-madžarska gospodarska podjetja in prevozne družbe, kakor n. pr. MESHART (Madžarsko-sovjetska družba za plovbo), MASOVOL (Madžarsko-sovjetska družba za eksploatacijo nafte), MASOVLET (Madžarsko-sovjetska družba za letalski promet) itd., pri katerih ima Sovjetska zveza velike zasluge. Če pomislimo še, kako se razvija madžarska zunanja trgovina in kaj vse in pod kakšnimi pogoji izvažajo blago v Sovjetsko zvezo, potem nam ni težko razumeti, zakaj se morajo madžarski delavci «pripraviti» na še nadaljnji padec življenjskega standarda.

Zakaj?

Potvarjanje stališča do korejskega vprašanja so se poleg romunskih kominformistov lotili tudi tržaški. Toda niti eni niti drugi nimajo sreče. «Unità» — na primer — v eni izmed svojih zadnjih številk piše z debelimi črkami na prvi strani, da je jugoslovanski delegat v VS glasoval proti ameriški resoluciji. Dva dni pozneje pa javlja tržaška izdaja istega lista na četrti strani pod naslovom «I titini al servizio dell'aggressore», da jugoslovanski delegat ni dejal niti besede proti napadu Mac Arthurja.

Lažnivcem od «Dela» in «Unità» svetujemo, naj si prečitajo naše stališče do korejskega vprašanja v zadnjih dveh številkah našega lista, kjer smo o tem vprašanju objavili dva uvodna članka. Njihovi čitatelji pa naj ta dva uvodna članka primerjajo z ogabnimi izmišljotinami, ki so objavljene na prvi strani zadnje številke «Dela». Urednike «Dela» pa pozivamo, naj odgovorijo na vsa tista vprašanja, ki so v našem včerajšnjem uvodniku o Koreji postavljena. Predvsem pa:

Zakaj so proti mirni rešitvi korejskega vprašanja ko imajo tako polna usta parol o miru?

TRŽAŠKI DNEVNIK

Neduhovita patetika škofa Santina

Tržaški demokristjanski list «Il Giornale di Trieste» prinaša pod velikim naslovom «Na dan sv. Nazarija, patrona Kopra — opomin škofa nasilnikom in zaveznikom» — poročilo o zanimivi religiozno-imperialistični demonstraciji v Trstu. V stolnici sv. Justa je škof Santin priredil slovesno pontifikalno mašo in z njo izkoristil dan sv. Nazarija, da je pri tem zbral tako imenovane esule iz Istre ter da je obenem pod verskim plaščem sramotil Jugoslavijo in pokazal svoje imperialistične misli.

V ta namen je izkoristil sledeče: V Kopru se baje ne more slaviti sv. Nazarija, ker je ta svetnik nekako «begunec» iz njegovega «zasužnjenega» in «teroriziranega» mesta ter je zato gost tržaškega sv. Justa... Po evangeliju je škof Santin v polnem ornatu imel izrazito napadalen govor. «Giornale di Trieste» piše, da je škof Santin naslovil sledeči opomin «zatiralcem» Istre:

«Vi, ki besnite kot hud vihar nad našim mestom (Koprom), vi, ki neopravičeno držite sinove tega mesta oddaljene od svojega doma, vi, ki poznate samo prevaro in laž v svojem delu — spomnite se, da bog ni umrl in da so vsi preganjalci Kristusa in ljudi slabo končali. Bog jih je udaril in zgodovina jim je zapustila pečat sramote. Obstaja samo ena pot, to je pravice in človečanstva, na kateri se bomo srečali. Samo to bi bila lahko vaša rešitev. Ni žrtev tista, ki potrebuje rešitve, temveč jo potrebuje krvnik.»

Potem ko je duhovne misli žabelil z najbolj prostaškimi psovkami ter krstil Jugoslavijo za «krvnika», kakor objavlja «Giornale di Trieste», se je škof obrnil «do onih, ki drže v svojih rokah možnost spremeniti ta nevzdržni položaj in jih opozoril, da je to njihova dolžnost». Santin je to takole formuliral:

«Človečanska dolžnost, dolžnost, ki izhaja iz podpisanih obveznosti, dolžnost, ki izhaja iz zahtev za rešitev miru — to je vaša dolžnost. Če vi pravite, da je treba počakati, vam jaz odgovarjam, da bi vi tako ne govorili, ko bi bili v koži Koprčanov: takrat bi vi govorili goreče besede, bolj goreče od naših.»

Škof Santin je verjetno to namenil trem zapadnim silam. Njemu se mudi, on zahteva hitro intervencijo, on govori «goreče». Na koncu je škof svoj govor zaključil z molitvijo bogu, da bi «grozni» dnevi njegove «črede» bili čim prej končani, da bi se begunci lahko v najkrajšem času vrnili na svoje domove in da bi tam ponovno razcvelo življenje: «ono življenje po zgledu sv. Nazarija, ki je dobival od boga zakone, red, moč in sijaj». Z drugimi besedami, namesto reda, ki danes vlada v Kopru, bi se moral v Koper zopet vrniti srednji vek in da bi bil sv. Nazarij lahko nebeški kažipot ljudi — sužnjev zemeljske gospode, fevdalcev in kapitalistov.

Brez dvoma ne bi polagali važnosti na to neduhovito patetiko škofa Santina, ki nam preti s peklom in sv. Nazarijem, če bi bilo vprašanje samo v tem dogodku. Potrebno pa je vedeti, da je škof Santin duhovni vodja mnogih akcij, ki jih uprizarjajo v Trstu s protijugoslovansko tendenco. Klerofašizem je gonilna sila mnogih uradnih italijanskih iniciativ.

Kominformisti govore o miru a njih dejanja se s tem ne strinjajo

V petek zvečer so imeli kominformisti javno zborovanje na trgu pri Sv. Jakobu. Udeležili so se ga seveda vsi najbolj zagrizeni kominformisti, ki naj bi predstavljali vse «pošteno demokratično ljudstvo Tržaškega ozemlja». Pomen tega zborovanja naj bi bil protest vsega tržaškega prebivalstva proti vojnim hujskačem.

Kominformisti v zadnjem času zelo dosti govore o miru; njihovo časopisje prinaša dolge članke o protestih prebivalstva proti atomski bombi. Logično bi torej bilo, da bi bila tudi njihova dejanja v znamenju borbe za mir ter v znamenju borbe proti imperializmu — glavnemu sovražniku miru v svetu. Toda kominformisti ne bi bili to, kar so, če bi njihove besede odgovarjale tudi njih dejanjem.

Medtem ko so namreč njihovi govorniki govorili o miru o borbi proti atomski bombi, so zagrizeni kominformistični pretepači na svojem zborovanju izzivali ter napadali vse tiste ljudi, ki se z njihovo «miroljubno» politiko ne strinjajo.

Poštenega delavca, ki je vprašal kominformiste, ali spadajo napadi na resnično antifašistične borce, metanje bomb ter pretepanje tudi med dejanja v «obrambo miru», so kominformistični pretepači napadli z izbranimi psovkami ter so vsi razjarjeni kričali, da bi bilo treba vse «tititste» pobiti. Res lepi borci za mir — če bi takšni morali braniti mir v svetu, potem bodimo prepričani, da bi nam vojne grozote ne bile dolgo nepoznane.

Kdo je doživel neuspeh v podjetju Ilva?

V petek 30. junija je objavilo kominformistično glasilo «Unità» članek pod naslovom «Fiasco dei titini allo stabilimento Ilva»; odveč bi bilo poudariti, da so kominformistični pisuni tudi s tem svojim člankom hoteli potvoriti resnico ter prikazati dogodke v tovarni ILVA tako, kot bi si jih pač sami želeli. Glavni namen članka je bil dokazati svojim že itak maloštevilnim čitateljem, da so bile volitve v odbore v podjetju v tej tovarni njihova zmaga, oziroma «fiasco» za «tititste».

V svojem članku navajajo rezultate volitev v tovarni Ilva, rezultate, ki so jih dosegli Enotni sindikati kot tudi Delavska zbornica, ter pri tem čisto «po naključju» pozabljajo omeniti, koliko delavcev v tovarni Ilva je pravzaprav volilo ter s tem oddalo glas omenjenim sindikalnim organizacijam.

Ker tega ubogi kominformisti, seveda samo «iz pozabljivosti» niso storili, bomo s številkami v rokah prikazali kakšen je ta «poraz titinov» v tovarni Ilva. V poročilu volivne komisije, ki je bilo objavljeno na stenčasu tovarne je označeno, da ima pravico voliti 1198 delavcev. Že ta številka postavlja kominformiste na laž; uporabili so jo seveda samo zaradi tega, da bi pred javnostjo prikazali resničnost svojih trditev glede na volitve v tovarni Ilva.

Naj navedemo konkretna dejstva. V tovarni Ilva je zaposlenih 1333 delavcev, od katerih imajo prav vsi pravico voliti; omeniti moramo še 131 uradnikov, ki imajo prav tako pravico udeležiti se volitev; kje so glasovi 517 delavcev in seveda še 47 delavcev, ki so se glasovanja vzdržali? Kdo bo predstavljal v tem novo izvoljenem odboru vse te delavce?

Volivna komisija sporoča, da je bilo 135 delavcev zaradi bolezni ali letnih dopustov odsotnih in da zaradi tega niso mogli voliti. Mi smo pa prepričani, da bi vsak delavec brez izjeme prišel volit, če bi čutil, da bo novo izvoljeni odbor v podjetju resnično ščitil njegove interese ter se boril z razrednim sovražnikom za uresničitev vseh zahtev delavskega razreda. Poročilo volivne komisije navaja nadalje še, da je bilo oddanih 44 neizpolnjenih glasovnic ter da je bilo 50 glasovnic neveljavnih, kar ponovno dokazuje, kakšno vrednost so imele te volitve za delavce v tovarni Ilva. Na glasovnicah, ki so bile označene za neveljavne, je bilo na primer napisano: «Ne bom glasoval za fašiste, izdajalce delavskega razreda» itd. Ali niso s temi besedami delavci tovarne Ilva najboljše označili delovanje kominformističnih izdajalcev ter voditeljev Delavske zbornice? Ali niso s temi besedami dovolj jasno pokazali, da so siti groženj in terorja, ki ga uvajajo voditelji obeh sindikalnih organizacij ter da nočejo sodelovati pri takem odboru v podjetju, katerega glavna naloga bi bila ščititi najprej interese delodajalcev in potem šele delavcev?

Razen tega poudarja poročilo volivne komisije, da se 288 delavcev volitev ni udeležilo; iz vseh teh številk je jasno razvidno, da je nov odbor v podjetju Ilva volilo komaj 62 odst. delavcev.

Toliko o številkah. Kaj pa bi morali reči še o mnenju ter vzdušju, ki vlada med delavstvom po končanih volitvah? Vsak pošten delavec mora brez nadaljnjega odločno obsoditi delovanje izdajalcev delavskega razreda, ki so uporabili grožnje in teror, samo da bi dokazali kako jim vse delavstvo sledi ter odobrava njihovo politiko. Ali se ti izdajalci delavskega razreda ne zavedajo, da vlivajo s takim svojim početjem nezaupanje med delavske množice ter jih s tem oddaljujejo od vsakodnevne borbe za obrambo pravic delavskega razreda?

Ne glede na grožnje in teror kažejo volitve v tovarni Ilva, da delavci ne nameravajo več pokorno služiti interesom niti ene niti druge sindikalne organizacije, kajti nobena od teh dveh ne predstavlja resnične voditeljice v borbi delavskega razreda za svoje pravice. Enotni razredni sindikat industrijskih delavcev zato odločno protestira proti načinu izvršitve volitev v podjetju Ilva ter zahteva, da se vključijo v novo izvoljeni odbor tudi člani tega sindikata, katerim bodo vsi pošteni delavci radi sledili v borbi za obnovo resnično razrednega sindikata. Zato poudarja, da pomenijo sedanje volitve le nesramno komedijo, ki gre v korist delodajalcev ter zahteva, da se izvršijo nove volitve, ki naj pokažejo resnično lice «poraza titinov» v tovarni Ilva.

Sožalje

Sektorski in okrajni odbor OF izrekata najiskrenejše sožalje tov. Angeli Guesutti ob izgubi njene drage matere.

* * *

Žene IV. okraja izrekajo tov. Angeli Guesutti, članici okrajnega odbora ASIZZ, iskreno sožalje ob smrti njene drage mame.

Člane Glasbene matice

vabimo, da se udeleže rednega občnega zbora, ki bo danes 5. junija ob 20. uri v glasbeni sobi, Ul. R. Manna 29. Pridite vsi!

ODBOR

Novi poizkusi kominformistov, da bi odvrnili slovenske otroke od počitniških kolonij v Sloveniji

Kakšnih laži in obrekovanj so se kominformisti že poslužili, da bi odvrnili slovenske otroke od počitniških kolonij v Jugoslaviji! Kdo se ne spominja člankov, ki so jih objavljala njih glasila, v katerih so hoteli prikazati, kakšen teror vlada v Jugoslaviji, kakšni lakoti bodo izpostavljeni vsi tisti otroci, ki se bodo udeležili počitniških kolonij v Sloveniji itd. Če pa bi kak otrok že ubežal tem «nevarnostim», potem pa ga prav gotovo «čaka smrt, kajti v Sloveniji razsaja obupna epidemija, ki je baje pokončala že tisoče in tisoče otrok» (to so poročila iz kominformističnih glasil).

Vse še tako dobro skonstruirane laži seveda niso imele nikakega uspeha med poštenim prebivalstvom Tržaškega ozemlja, ki se je o resničnem položaju v Jugoslaviji že samo prepričalo. Zato je jasno, da takim lažem niso nasedali ter so ne glede na alarmantne vesti vpisovali svoje otroke v počitniške kolonije v Sloveniji.

Ta neuspeh je zelo razkačil kominformistične lažnivce, ki so sklenili, da morajo na vsak način doseči kakršno koli «zmago», ki bi jih nekoliko «rehabilitirala» v očeh njihovih že tako redkih pristašev. Pred dnevi so začeli tako pošiljati svoje «aktiviste» k staršem otrok, ki bodo odšli v Jugoslavijo, katerim naj bi s «konkretnimi» dejstvi dokazali, kako «škodljivo» bi bilo pošiljati otroke v Slovenijo prav v tem trenutku.

Eden izmed teh «poslancev» se je zglasil pri več družinah okraja Sv. M. Magdalene. Svaril je starše, naj svojih otrok ne pošiljajo v Slovenijo v počitniške kolonije, ker bo baje v kratkem vojna ter bi lahko svoje otroke za vedno izgubili.

Poglejte si podlost kominformistov. Na eni strani podpisi za mir in protesti proti atomski bombi, na drugi strani pa pripravljanje ljudi že na novo vojno, ki naj bi bila že pred vrati. Takšna je torej ta njihova kampanja za mir. Njim torej zadostuje na papirju zahtevati mir ter podpisovati razne resolucije proti atomskemu orožju; v resnici pa imajo vsa njihova dejanja namen pripravljati teren za novo vojno.

No, naše prebivalstvo bo takim «poslancem miru» že pošteno odgovorilo ter jim pokazalo, da s takimi boritelji za mir v svetu noče imeti nič opravka. Slovenski starši, ki so vpisali svoje otroke v počitniške kolonije v Sloveniji poudarjajo, da jih bodo take laži lahko še bolj tesno povezale z Jugoslavijo ter njenimi narodi, ki vkljub težkočam grade socializem ter sebi in bodočim rodovom boljšo in srečnejšo bodočnost, ter bodo zato poslali svoje otroke v Slovenijo, kjer se bodo naučili spoštovati druge narode ter ljubiti svoj narod in materin jezik.

Načrt za nova stanovanja

Vprašanje stanovanjskega urada in nadzorstva nad cenami kruha

Uradno je objavljen načrt za stanovanjske gradnje v drugi polovici letošnjega leta. Dela naj bi bila končana spomladi 1951. Finansiranje zahteva 1 milijardo 204 milijonov lir, in sicer: 704 milijonov lir iz tekočega proračuna 1950-51, prvo polletje, za sledeče gradnje: 500 milijonov za ljudska stanovanja (ni še rečeno koliko jih bo, nekateri listi trde, da 500, torej bi bil proračun en milijon za stanovanje, kar bi bilo dovolj le za enosobna stanovanja). Za obnovo porušenih hiš v mestu 80 milijonov, za obnovo gospodarskih poslopij itd. v okoliških občinah 15 milijonov, za ljudska stanovanja istotam 16 milijonov. 50 milijonov je določenih za «izboljševalna dela za nujne higienske in sanitarne naprave v že obstoječih ljudskih stanovanjih», 40 milijonov pa za ista dela v «civilnih stanovanjih v Trstu» (najbrže v tistih, ki so zasežena od vojaštva?). Za podeželje so v enak namen na razpolago 3 milijoni.

Preostalih 500 milijonov odpade na proračun za 120 stanovanj, namenjenih družinam zasedbenih čet (torej nad 4 milijone za stanovanje!), ki se bodo potem umaknile postopoma iz zaseženih stanovanj. — Vprašanje zasežbe s tem pač ne bo še rešeno. Teh gradenj ne bodo finansirale zasedbene sile same, kakor bi bilo pravilno, ker se mude pri nas le kot skrbniška uprava, in sicer začasno, in torej nimajo več pravic okupacijskih oblasti, ki bi jih moral Trst vzdrževati. Finančna sredstva bo dajala VU iz «prihrankov v dosedanjih proračunih». Pač pa zagotavljajo, da bodo plačevali tako visoke «amortizacijske» najemnine, da bodo izdatki kmalu pokriti. Za tekoče polletje je s tem gradbena delavnost glede stanovanj očrtana.

Zadeva z gradbenimi zadrugami zaenkrat ne kaže še dobrih izgledov. Prizadeti že nekaj časa mobilizirajo «uradni» tisk, ki naj bi pomagal do uspeha. Na osnovi posebnega zakona je VU določila državni prispevek zadrugam, ki so ustanovljene, da preskrbe svojim članom stanovanja, in sicer po načelu solastnine odn. nadstropne lastnine (condominio) na 65 odstotkov. Toda preostalih 35 še ni pokritih: Zavod za nepremičninske kredite v Veroni še ni izdal nikakih sklepov o tem ali bodo tem zadrugam pri njem na razpolago preostala sredstva. Pišejo, da bo dovolil kredite za ostalih 25 do največ 31,5 odstotkov. Ker pa znaša proračun za takšna «zadružna» stanovanja okoli 2,4 milijona lir, dela tudi preostalih 5-10 odstotkov preglavice (120-240 tisoč lir), ker so interesenti, združeni v zadruge, v glavnem nameščenci, z izjemo osebja «Delavskih zadrug», kjer bodo morda tudi delavci. Kolikor se da soditi iz seznama doslej ustanovljenih zadrug, pa njih velik del ne združuje ravno najslabše plačano nameščenstvo. Nasprotno, nekatere zadruge načrtujejo kar precej razkošna stanovanja! V tem pogledu je bil zakon nedvomno pomanjkljiv, ker bi moral višino državnega prispevka vezati na pr. na razkošnost stanovanj in na prejemke odn. dohodke zadružnikov. Diferenciacija je v tem pogledu dandanes nekaj tako splošnega, da je mogoče le še pri nas mimo nje! Zadružniki so vendarle svojo akcijo spravili tako daleč, da bo veronski zavod dal kredite, ako bodo delodajalci, pri katerih so interesirani zadružniki v službi pristali na zastavo plač odn. prejemkov za preostalih 5-10 odst.

Ne nasprotujemo dajanju teh kreditov, toda ako bi VU dala sredstva, ki so s tem v zvezi «blokirana» doslej že v «delo», bi že davno imeli največji del stanovanj, na katere čakajo, in če bi bila državna last ali IACP je končno vseeno, ako je najemnina nizka.

Ko smo že pri stanovanjih je treba še omeniti vesti, po katerih mislijo konec tega meseca razpustiti stanovanjski urad. Teh datumov je bilo doslej že več, le da so doslej ostali pobožne želje hišnih lastnikov.

Čeprav delovanje stanovanjskega urada nikakor ni bilo vzorno, saj je favoriziral vse prej kot domačine ali «poškodovance, ljudi brez strehe, preganjance itd.», kakor bi moral po ustanovni uredbi, bi ukinitev povzročila precejšnjo anarhijo in bi tudi poprej privedla do nadaljnjih zvišanj najemnin. Zaradi tega je treba zahtevati, da se njegovo delovanje izboljša, izmenja naj se vodstvo, v katero naj pridejo zastopniki združenj ljudi brez strehe, sindikatov itd. Ker gospodarski položaj mesta ni rožnat in se uradno ponovno poudarja, da «ne bo nikoli takšen kot je bil nekoč», je treba pač tudi lastnike hiš držati na vrvici, sicer... Končno je treba pomisliti, da bi odprava prizadela najbolj revne sloje, ki stanujejo večjidel po starih hišah, kdo ve kolikokrat amortiziranih, ki dajejo lastnikom vendarle skozi desetletja neko rento, ki je danes, kljub razvrednotenju lire, toda zvišanim najemninam, upoštevanja vredna.

Tretje, zelo nujno vprašanje teh dni, so cene kruha. Ne glede na razne predloge, proteste itd. prehajajo pri nas dosledno v popoln sistem «proste tekme» in tako je VU tudi za kruh določila 88.— lir za kg navadne vrste), ki jo bo treba nadzorovati, da ne bo «degenerirala» ali «črnela»!), za vse ostale vrste, ki jih je kakih pet, pa naj se cena ravna «po mehanizmu trga in svobodne tekme». Ob drugih prilikah smo že opozarjali, kako škodljiva in protiljudska je taka čisto liberalistična politika in tako bomo danes citirali le uradne «Ultime Notizie», ki so v štev. z dne 1. t. m. zapisale «na žalost ni dala na ostalih področjih svobodna tekma pričakovanih rezultatov. Ni se pokazala kot primerna, da dosežemo pravično gladino cen, ki bi odgovarjala stroškom in žepu potrošnikov. Dovolj je, ako pogledamo nekatero blago, meso, sadje, sočivje itd. itd.» *Ali mora Trst zares biti najdražje mesto na področju lire?* Ali ne bi oblasti vendarle pričele misliti na tiste stotisoče, ki živé od minimalnih mezd in plač?

Vročina naš daje...

Vročina pa taka, da enake že zlepa ne pomnimo. Vremensko poročilo pravi, da je bila včerajšnja najvišja temperatura v Trstu 32.5 stopinj, najnižja pa 26.5 ter ne predvideva za nadaljnjih 24 ur nikake vremenske spremembe. Še naprej sonce in vročina in niti malo upanja na kakšno nevihto, ki bi vsaj nekoliko ohladila uboge Tržačane, ki že ne vedo kam bi zbežali pred sončnimi žarki, ki naravnost žgejo? Da je bilo včeraj samo 32.5 stopinj — se čudijo Tržačani, saj so čutili že tako vročino, da so bili prepričani, da je toplomer dosegel že najmanj 50 stopinj, ali pa še več.

Danes je najvažnejši predmet, o katerem Tržačani razpravljajo prav gotovo ta pasja vročina, ki ne da človeku miru ne ponoči ne podnevi. Da bi se ozračje ohladilo vsaj ponoči, — človek bi vročino že nekoliko laže prenesel. A zidovi in strehe, prično oddajati vso svojo toploto prav v urah, ko bi Tržačani tako potrebovali oddiha in hlada. Marsikdo si pomaga na ta način, da prebije ves dan v kopališču — toda kako naj rešijo ta problem vsi tisti, ki so čez dan zaposleni?

Ni nam treba poudarjati, da so vsi bari, vse gostilne nabito polni ter da je naravnost naval na pivo ter vse hladne pijače. Pravijo, da ni nobene nesreče brez sreče — tokrat so bolj srečni prodajalci sladoleda, piva in hladilnih pijač — a žrtve so seveda Tržačani.

Vsakdo se zaskrbljeno ozira v nebo — ali se bodo pokazali v kratkem na nebu temni oblaki, znanilci tako zaželene nevihte? Upajmo, da tokrat vremenska poročila ne bodo točna ter da bomo že v kratkem deležni blažilnega dežja, ki nas bo rešil te tropične vročine?!

Poletni urnik za trgovine

Iz neuradnih virov smo zvedeli, da je uveden nov poletni urnik za trgovine, ker se merodajnim ni zdelo vredno obvestiti o tem vse časopise, nego samo enega v Trstu. Vsekakor bi bilo na mestu, da prizadeti trgovci sami intervenirajo pri Trgovinski zbornici zaradi te pristranosti ter poučijo zbornico, če tega ne ve, da je v Trstu več časopisov in vsi vendar ne čitajo demokristjanskega glasila.

Ker še nimamo uradnega sporočila objavljamo za danes samo naslednje: Trgovine z živili so odprte dnevno od 8 do 13 in od 16.30 do 19.30, ostale trgovine pa od 8 do 12.30 in od 16 do 19. Ob sobotah in dnevih pred praznikom so trgovine odprte lahko pol ure delj.

NASTAVITVE V OTROSKIH VRTCIH

Interesenti za nastavitve v otroških vrtcih morajo vložiti prošnjo na kolkovanem papirju (24 lir) do vključno 20. julija t. l. Vsa podrobna pojasnila daje tajništvo občinskega šolskega urada v občinski palači soba št. 100. II. nadstropje.

Borba proti muham. Občinski higienski urad ponovno opozarja lastnike javnih lokalov, da morajo opremiti svoje lokale s primernimi zaščitnimi zavesami, ki branijo muham dostop v lokale. Za kršitelje so predpisane kazni.

Trošarina na vino

Obveščamo naše člane, proizvajalce vina, da prejemajo v zadnjem času nekateri gospodarji od Trošarinskega urada» (Imposte e consumo) tržaške občine poziv za poravnanje trošarine, ki se nanaša na pridelano vino. Pojasnjujemo, da imajo proizvajalci pravico do oprostitve trošarine, če dokažejo, da je vino namenjeno njihovim družinam, in to 1 liter na dan in na osebo.

Za oprostitev trošarine, morajo, kakor je znano, prizadeti predložiti, 10 dni po prejemu opozorila, družinski list, v kolikor ga niso predložili ob priliki prijave pridelanega vina.

Tajništvo

Uspešen dan za žeparje

Fernanda Srebot iz Ul. Becherie 9 je včeraj prišla na glavno policijsko postajo in prijavila žeparsko akcijo, ki se je v njeno škodo pripetila v ponedeljek zvečer okoli 18.30, ko je s svojo znanko Rosino Morea odšla na sprehod. Iz desnega žepa njene obleke ji je namreč zmanjkala denarnica, v kateri je imela 7.300 lir in osebne dokumente. Ker je zasumila, da ji je denarnico izmaknila prav Rosina, je policija takoj odšla na njen dom in jo zaslišala. V začetku je Rosina tajila, da bi bila ona žeparka, končno pa se ji je začelo zapletati ter je priznala. Vrnila je tudi ves denar, o denarnici pa ni bilo več ne duha ne sluha.

Druga žeparska akcija se je dogodila v gostilni Cipolato v Ul. Madonna del Mare, kjer sta si hladila grlo Ludvik B. iz Milj ter njegov prijatelj Viktor C. iz Trsta Ul. S. Francesco 30. Ko pa je hotel B. plačati zapitek, je opazil, da je iz zadnjega hlačnega žepa izginila denarnica z lepo vsotico 30.000 lir. Policija je seveda takoj uvedla preiskavo ter naj prej preiskala B. prijatelja, pri katerem pa ukradene denarnice z denarjem ni našla. Kljub temu pa ga je pridržala v policijskih zaporih ker se ga je baje preveč nacukal.

S tem pa kronika o žeparskih akcijah še ni zaključena. Žrtev neznanih žeparjev so postali tudi Lorenca Cordini iz Ul. Revoltella 36, ki ji je neznani dolgoprstnež segel v žep v poslopju Acegata v Ul. Genova 25 ter ji izmaknil denarnico s 5.000 lirami; Sergio Paglierini iz Ul. Pagliericci 13 je bil olajšan za denarnico z 20 tisoč lirami v nekem tramvajskem vozu linije št. 6; Ivan Fuccini s Furlanske ceste 52 pa je bil ob denarnico s 3000 lirami v parku na Trgu Hortis.

Tri nesreče

Včeraj ob 11.10 so na kirurški oddelek tukajšnje glavne bolnišnice sprejeli 40-letnega zidarja Bianchija Ramira iz Ul. Settefontane 143, ki si je pri delu na svojem vrtu po nesreči razbil nosno kost, zaradi česar se bo moral zdraviti okoli 20 dni. Ob 15.20 pa so z avtomobilom Rdečega križa pripeljali v bolnišnico 38-letnega težaka Saulija Aleksandra iz Sv. Marije Magdalene Spodnje 411, ki ima rano na desni nogi ter verjetno tudi zlomljeno piščal. Ponesrečil se je pri delu na pomolu pri Sv. Soboti, v bolnišnici pa bo moral ostati od 20 do 30 dni. Končno pa so v bolnišnico ob 15.45 sprejeli tudi uradnika Soncinija Jurija, ki si je zlomil levo nogo, ko je pri delu v novem pristanišču padel z nekega vagona. V bolniški oskrbi bo ostal od 10 do 30 dni.

V klet so vlomili

Na policijski postaji v Ul. Hermet se je včeraj ob 11.45 zglasila 34-letna Rovere Frančiška iz Ul. M. del Mare 17 in službujočemu osebju prijavila vlom, ki so ga neznani vlomilci izvršili v klet njene bivše gospodinje. V klet so se vtihotapili s ponarejenimi ključi ter s svojega obiska odnesli 3 moške obleke, 2 para moških dolgih hlač in 2 para moških čevljev v skupni vrednosti 100.000 lir. Policija je uvedla običajno preiskavo, ki pa še ni rodila nobenega uspeha.

Torbico z 75.000 lirami je pozabila v tramvaju

V nekem tramvajskem vozu linije št. 9 se je peljala tudi Neža Žerjal iz Ul. Pozzacchera 9. Ko je tramvaj privozil na Trg Volontari Giuliani, je v hitrici, da bi čimprej izstopila, pozabila v vozu svojo torbico, v kateri je imela 75.000 lir ter nekaj drugih predmetov. Ko se je spomnila na svojo torbico z denarjem, je bilo že prepozno, kajti tramvaj je že izginil izpred njenih oči, tako da ji ni preostalo drugo, kot obrniti se na najbližjo policijsko postajo in tam prijaviti svojo raztresenost, ki jo je res drago stala, ker policiji ni uspelo, da bi našla izgubljeno torbico, ki je medtem že romala v žep kakšnega nepoštenega potnika.

Poštenjak

Včeraj je na eno izmed policijskih postaj v Trstu prinesel 16-letni Guittan Jov iz Ul. Boccaccio 12 neko denarnico, v kateri je bilo 560 lir in ki jo je malo prej našel v Ul. Leopardi. Lastnik dobi denarnico nazaj na policijski postaji v Barkovljah.

KOLEDAR

Gledališče - Kino - Radio

Sreda 5. julija.
Ciril in Metod, Bogomila
Sonce vzide ob 4.21, zatone ob 19.57. Dolžina dneva 15.36. Luna vzide ob 23.13, zatone ob 10.36.
Jutri četrtek 6. julija
Izaija, Domogoj

SPOMINSKI DNEVI

1857 se je rodila znana prvakinja mednarodnega delavskega gibanja Klara Zetkin. Umrla je leta 1933.

URADNE OBJAVE

Za promet zaprta ulica. Občina sporoča, da bo Ul. Tarabocchia zaprta za promet med Ul. Slataper in Largo Santorio zaradi popravil tramvajskih tračnic do konca del.

IZLETI

Zveza partizanov STOja, II. okraj - II. in III. sekcija priredi 23. julija izlet v bolnico «Franja» in v Novo Gorico. Vsi partizani in njihovi svojci se lahko vpišejo na sedežu Zveze partizanov STOja, v Ulici R. Manna št. 29, III. nadstropje do vključno 10. julija 1950. Stroški za izlet so 1230 lir.

Zveza partizanov STO-ja, sekcija I. okraja, obvešča, da poteče 7. t. m. rok vpisovanja za izlet v bolnico «Franja», ki bo 16. julija. Kdor se želi udeležiti tega lepega izleta naj se čimprej prijavi na sedežu I. okraja v Ulici Machiaveli št. 13-II.

Izleti PDT

8. in 9. julija t. l. izlet na sedlo Nevea, Kanin in Montaž. Odhod v soboto 8. julija ob 15. Vpisovanje do vključno 7. julija.

16. julija izlet na Porezen in Črno prst. Odhod v nedeljo 16. julija ob 4 zjutraj. Prijave do 5. julija t. l.

Prijave sprejema Gec v Rojanu, Trg Tra i Rivi 3 ter ZDTV (UCEF) v Ul. Machiavelli 13-II od 9 do 12 in od 16 do 19, tel. 29-936.

SHPZ

Glavni odbor Slovensko-hrvatske prosvetne zveze ima svojo redno odborovo sejo v četrtek 6. julija 1950, ob 16. uri v običajnih prostorih.
Prosimo točne udeležbe!

Obvestilo Dijaške matice

Prošnje za sprejem v Dijaški dom v šolskem letu 1950-1951 ter prošnje za hrano in študij v Dijaškem domu, za podelitev šolskih potrebščin in knjig, podpore za vožnje itd. morajo prosilci izročiti krajevnemu odboru Dijaške matice, kjer pa tega ni pa domačemu prosvetnemu društvu najkasneje do 20. julija t. l. Prosilci morajo priložiti prošnji potrdilo o višini mesečnih prejemkov staršev in prepis zadnjega šolskega spričevala. Tiskovine za prošnje dobite pri upravi Slovenskega dijaškega doma v Trstu.

Krajevni odbori Dijaške matice oziroma prosvetna društva pa morajo prošnje, opremljene s predlogi in pripombami dostaviti osrednjemu odboru Dijaške matice v Trstu, Ul. Buonarroti. 31.

Za sprejem v Dijaški dom in za podpore Dijaške matice naj prosijo samo tisti dijaki in dijakinje, ki so pomoči resnično potrebni in ki so s svojim vedenjem in uspehom med šolskim letom dokazali, da so jo vredni.

Počitniški tečaji Dijaške matice

Za dijake s popravnimi izpiti bomo priredili v Dijaškem domu med letošnjimi počitnicami počitniške tečaje, ki bodo trajali od 15. avgusta do 15. septembra.

Prijave bo sprejemala uprava Dijaškega doma v Trstu, Ul. Buonarroti št. 31 do 31. julija t. l. Tam prejmete tudi potrebna pojasnila.

KINO

Rossetti. 17.00: Zaprt.
Excelsior. 16.00: «Take so žene», Wallace Beery, Jane Powell.
Fenice. 16.30: «Cenjena tajnica», Krik Douglas.
Filodrammatico. 16.45: «Za vse življenje», Chester Morris.

Alabarda. 16.00: «Ustrahovalna ježa», Van Johnson in Janet Leigh.
Garibaldi. 15.30: «Ubežnik», Rex Harrison.
Ideale. 16.00: «Izginuli raziskovalec», Spencer Tracy.
Impero. 16.00: «Teror na Črnem morju», Joseph Cotten.
Italia. 16.00: «Družina Stoddard», Ingrid Bergman.
Viale. 16.00: «Pod dvema zastavama», Ronald Colman, C. Colbert
Vittorio Veneto. 16.00: Otroško gledališče.

Adua. 15.00: «Težko življenje v koncentracijskih taboriščih».
Armonia. 15.30: «Pod krinko», Y. De Carlo.
Azzurro. 16.30: «Kri na Ca' Foscari», M. Serato, F. Farnese.
Belvedere. Zaprto.
«Ob morju», 16.00: «Cyrano de Bergerac», Claude Dauphine.
Marconi. 16.00: «Krvava ogrlica».
Massimo. 16.00: «Ime mi je Julija Ross», Nina Foch.
Novo Cine. 14.30: Zaprto.
Odeon. 16.30: «Grad nad Hudsonom», John Garfield.
Radio. 16.00: «Gospod Verdoux», Charles Chaplin.
Savona. 15.30: «Njena visokost in natakar», H. Lamarr.
Venezia. «Brez usmiljenja».
Vittoria. Na prostem 20.30: «Posli moža», Franchot Tone.
Kino na gradu. 21.00: «Dopisnik X» Clarc Gable.
Ljudski vrt na prostem. 20.45: «Casbah», Ivonne De Carlo.
Letni kino v Ul. F. Severo. 21.00: «Pravočasen beg», T. Wright.
Skoljet. 21.00: «Veliko deževje», Mirna Loy.
Letni kino Rojan. 20.45: «Uporniki Bounthyja», C. Laughton.

Lahkoatletski treningi ZDTV

Lahkoatletska sekcija ZDTV vabi člane športnih društev, mladince in mladinke na redne treninge, ki se vršijo vsak torek in četrtek od 18. ure dalje, ter vsako nedeljo dopoldan na stadionu «Prvi maj». Trenirajo se sledeče panoge: teki od 100 do 5000 metrov, skoki v daljino in višino, meti krogle, kopja in diska. Vsi treningi so pod tehničnim vodstvom ZDTV.

Vabljeni so tudi začetniki, ki se bodo pod strokovnim vodstvom izurili v lepem lahkoatletskem športu.

POCITNICE NA BLEDU

Planinsko društvo v Trstu priredi tudi letos letovanje na Bledu za člane in prijatelje društva v tedenskih izmenah od 15. julija do 15. septembra tekočega leta. Ker je že precejšnje število vpisanih, je priporočljivo, da vsak pohiti s prijavo tudi za poznejšo tedensko izmeno.

Prijave sprejema in daje vsa potrebna pojasnila urad ZDTV, U. Machiavelli 13-II. dnevno od 9 - 12 in od 16 - 19.

Strelske vaje

TRST, (AIS) — Edinice vojske Združenih držav v Trstu bodo streljale na sledečih streliščih:

Na **bazoviškem strelišču** bodo streljali s karabinkami od 5. do 8. julija od 8.00 do 18.00 ure.

Na strelišču v **Malem Repnu** bodo streljali z možnarji, metalci min in granat dne 5., 6. in 7. julija od 7.00. do 17.00. ure.

Mlekarice - pozor!

Vse one mlekarice, ki prodajajo mleko po stanovanjih in ki še niso dvignile za to potrebnega dovoljenja, naj store to čimprej pri občinskem zdravstveno—higienskem uradu, Ul. Cavana 18, III. nadstropje, soba št. 31. Po 15. t. m. bodo vsako osebo, ki bi prodajala mleko brez tega dovoljenja, strogo kaznovali.

RADIO

JUGOSL. CONE TRSTA

(Oddaja na srednjih valovih 212.4 m ali 1412 kc)

SREDA 5. 7. 19550

6.30: Jutranja glasba; 6.45: Poročila v ital. in objava sporeda; 7.00: Napoved časa - poročila v slov. in objava sporeda; 7.45: Jutranja glasba.

12.00: Opoldanski koncert; 12.30: Operetne melodije; 12.45: Poročila v ital. in objava sporeda; 13.00: Napoved časa - poročila v slov.; 13.15: Poje sopranistka Ahlin Cvetka - nato lahka glasba; 13.45: Gospodarski pregled (slov.); 14.00: Igra Veseli kvintet; 14.30: Pregled tiska v ital.; 14.45: Pregled tiska v slov.

17.30: Politične aktualnosti (ital.); 17.40: Plesi raznih narodov; 18.00: Z našim ljudstvom (ital.); 18.15: Iz novejših komornih del; 18.45: Poročila v hrvaščini; 19.15: Poročila v ital.; 19.30: Napoved časa - poročila v slov.; 19.45: Mladinske zborovne pesmi; 20.00: Pester glasbeni spored; 20.30: Radijski obzornik 1950 (it.); 20.45: Igra violinist Jehudi Menuhin; 21.00: Slušna igra: Ivan Cankar: «Hlapec Jernej in njegova pravica» (drama); 21.30: Igra Zabavni orkester; 22.00: Življenje jugoslovanskih narodov (ital.); 22.15: Baletna glasba; 22.40: Plesne melodije; 23.00: Zadnja poročila v ital.; 23.05: Zadnja poročila v slov.; 23.10: Program za naslednji dan; 23.15: Uspavanke.

LJUBLJANA, MARIBOR in rel. postaja NOVA GORICA

(Oddaja na valih 327,1; 188.9; 212,4; 202,1 m.)

SREDA 5. 7. 19550

12.00: Opoldanski koncert; 12.30: Napoved časa in poročila; 12.40: Igra Orkester Howard Barlow; 13.00: Oddaja za ljudske odbore 13.20: Glasbena medigra; 13.30: Igra Orkester mariborske radijske postaje; 14.00: Igra Veseli kvintet; 14.30: Kulturni pregled: Matija Cop; 14.40: Skladbe Debussyja in Ravela; 15.00: Napoved časa in poročila; 15.10: Nastop gojencev glasbene šole rajona III.

18.00: Glasbena oddaja za pionirje; 18.20: Ljudska univerza; 18.40: Koncert čelista Karla Moravca, pri klavirju Pavel Sivic; 19.00: Napoved časa in poročila; 19.15: Lahek spored izvaja tamburaški orkester KUDa «Fran Levstik» z Viča; 19.50: Govorna oddaja; 20.00: Poje Slovenski vokalni kvintet; 20.20: Gogolj: Taras Bulba; 21.00: Kabalevski: Miklavž Breugnon, uvertura, S. Prokofjev: Violinski koncert; 21.30: Igra Zabavni orkester Radia Ljubljane; 22.00: Prenos poročil Zvezne postaje Beograda; 22.15: Romance; 22.30: Iz del Blaža Arniča; 23.30: Poročila.

SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE za Tržaško ozemlje

DANES, 5. julija ob 21 uri gostovanje v KRIŽU (na prostem) z Molièrovo komedijo

„Tartuffe"

Razstava EDVARDA PIGNONA V GALERIJI «SCORPIONE»

V galeriji «Scorpione» razstavlja sodobni francoski slikar E. Pignon, ki je moderen slikar ne preveč skrajnih tendenc in ki se po razstavi v Benetkah prvič predstavlja tržaškemu občinstvu s svojimi akvareli, temperi in risbami. Razstava, ki je odprta dnevno od 8 do 13 in od 16 do 20, je v vsakem pogledu zelo zanimiva.

TRŽASKA BORZA

Zlati šterling 7400-7500, papirnati šterling 1570-1600, dolar 642-645, dolar (telegrafski) 647-649, švicarski frank 148-149, 100 francoskih frankov 178-182, avstrijski šiling 23.75-24.50.

Obiščite

II. republiško razstavo

lokalne industrije, obrti in komunalne dejavnosti LRS

v LJUBLJANI

od 22. VII. do 6. VIII.

50 % POPUST na železnicah.

Na odhodni postaji kupite obrazec K 13.

Revija oblačil! — Zabavišče!

Razpis zdravniških mest pri INAM

Sedež bolniške zavarovalnice v Trstu INAM (Istituto Nazionale per l'Assicurazione contro le Malattie) razpisuje javen natečaj za zdravnike na Tržaškem ozemlju, in sicer za enega NEVROLOGA, enega RADIOLOGA in enega PEDIATRA.

Rok za predložitev prošenj zapade 5. avgusta t. l. ob 14. Interesenti prejmejo vsa potrebna navodila na sedežu imenovane bolniške blagajne, Ul. Nordio 15, soba 20, II. nadstropje.

VODSTVO

IZLETI
ADRIA - EXPRESS

5. IN 6. AVGUSTA IZLET
na Vrbsko jezero

Prijave pri vseh potovalnih uradih do 19. JULIJA t. m.

IZLETI
«ADRIA - EXPRESS»

23. JULIJA
IZLET
v Opatijo
Cerkno
Ajdovščino
Bovec-Kobarid

Vpisovanje do 8. julija

30. julija
IZLET
v Postojno
Tolmin
Škocijansko jamo

Prijave do 15. julija.

Vpisovanja pri vseh potovalnih uradih.

KOPALIŠČE SV. NIKOLAJ

Vozni red motornih jadrnic izpred pomola ribarnice

OB NEDELJAH IN PRAZNIKIH

IZ TRSTA	IZ SV. NIKOLAJA
8.30, 10.30, 11.30, 13.15, 14.00	9.30, 11.30, 12.45, 17.00, 18.00

OB DELAVNIKIH

IZ TRSTA	IZ SV. NIKOLAJA
9.15, 11.00, 14.00	10.15, 12.15, 15.00, 16.30, 19.00

Cene za odrasle 180.- lir tja in nazaj in kopališče
» » otroke do 10 let 120.- lir

DNEVNIK SLOVENCEV V ITALIJI

Podružnica uredništva in uprave Primorskega dnevnika v Gorici - Ul. Silvio Pellico 1|II. nadst. - Telefon 11-32

Izdelki goriške pokrajine na beljaškem velesejmu

Zaradi omrtvičenosti trgovine v Italiji si iščejo goriški trgovci tržišča v tujini

Na velesejmu v Beljaku, ki bo trajal od 22. do 30 t. m., bosta poleg Avstrije razstavljali svoje industrijske in obrtniške izdelke tudi Jugoslavija in Italija. Glede na to, da sta na tej mednarodni razstavi najbolj zainteresirani goriška in videmska pokrajina, je vsekakor pričakovati, da bosta s svojimi izdelki v Avstriji tudi najmočneje zastopani. V ta namen so bila pri tukajšnji Trgovinski zbornici pravkar zaključena pripravljalna dela zaradi ureditve prevoza blaga ter izvoznih in uvoznih dovoljenj.

Kakšno važnost pripisujejo tukajšnji trgovski krogi beljaškemu velesejmu se da razvideti iz tega, da se je k udeležbi priglasilo nič manj nego 37 tvrdk iz goriške pokrajine. Med njimi so zastopane vse trgovske veje goriškega gospodarstva, v glavnem seveda industrija, obrtništvo in poljedelstvo. Skupna vrednost razstavljenih izdelkov bo dosegla težo nad deset ton in vrednost 3 milijone 600.000 L. Iz seznama razstavljalcev je videti, bo na velesejmu v Beljaku zastopanih tudi nekaj slovenskih trgovcev, v glavnem z obrtniškimi izdelki.

Goriška Trgovinska zbornica kakor tudi njeni člani si obetajo od te razstave dokajšnje koristi. Bržkone bodo predmeti, postavljeni na ogled, v resnici pritegnili zanimanje tujih, v prvi vrsti avstrijskih trgovcev, kajti razstavno blago namenjeno v Beljak je bilo dokaj posrečeno izbrano, ako vzamemo v poštev na pr. zbirke likerjev, izbranih vin, kandiranega sadja in slaščičarskih izdelkov. Za tovrstno blago Avstrija vsekakor nima surovin in spričo tega tudi ne primerno razvite industrije, ki bi lahko krila potrebe prebivalstva ter bodo goriški razstavljalci nemara uspeli. Mnogo manj izgledov pa imajo obrtniški izdelki, kakor n. pr. šolske potrebščine in igrače, dalje slamnati izdelki, papirnati senčniki, moški čevlji in podobno, ker bo morda zbudilo več ali manj pozornosti zaradi drugačnega načina izdelave, a dokaj manj zanimanja kot blago, namenjeno prodaji.

Spričo povojne omrtvičenosti trgovine v goriški pokrajini je bilo vsekakor vredno potruditi se. Visoko število priglašenih udeležencev dokazuje, kako je splošno mrtvilo zajelo tudi gospodarske kroge, ki si na vse načine prizadevajo najti nove poti in nova tržišča, kjer bi lahko plasirali lastne izdelke, potem ko jih ne morejo razpečati med domačim prebivalstvom. Po tej poti bodo prisiljeni hoditi še dolga leta, kajti v Italiji še vedno ni izgledov, da bi si mogla glavna odjemalca, delavec in uradnik, privoščiti kaj več kakor vsakdanji kos kruha tudi v primerih, ko imata primerno zaposlitev.

Nastop mladih glasbenikov

Nižja glasbena šola v Idriji je zaključila četrto leto svojega delovanja s produkcijo gojencev v rudniški dvorani.

Prireditev je pričel ravnatelj šole tov. Josip Klemenčič s pozdravnim govorom.

Očrtal je v kratkem pomen te prireditve in šole ter opisal delovanje učiteljev in gojencev. Priporočal je staršem in vzgojiteljem otrok, naj redno pošiljajo svojo mladino v šolo, ker le tako veliko pomagajo učiteljstvu. Poudarjal je, da morajo biti šole in starši tesno povezani med seboj.

Vsi smo ponosni, ker se je izobrazilo v tej šoli že lepo število gojencev, ki nadaljujejo študij na višjih šolah. Tudi sindikalna godba v Idriji je dobila že lepo število mladega naraščaja, ki je izšel iz naše šole.

Dobro delujeta tudi podružnici v Cerknem in Črnem vrhu.

Nastop gojencev so poslušalci spremljali z velikim navdušenjem in ploskanjem.

K. J.

TRDOVRATNOST DELODAJALCEV je prisilila tekstilce v ponovno stavko

Štiriindvajseturna splošna stavka, ki je zajela tekstilne delavce in delavke po vsej Italiji zaradi nepopustljivosti delodajalcev, ki nočejo ugoditi izkoriščanemu delavstvu v tej stroki z uveljavitvijo kolektivne delovne pogodbe, ni dovedla do nikakih uspehov. Kakor je bilo že takrat napovedano, bodo tudi delavci nastopili z enako nepopustljivostjo in šli do konca v tej borbi z neuvidevnimi gospodarji. Zato je bil za danes opolnoči oklican začetek tridnevne stavke, ki bo našla prav tako solidaren nastop vseh prizadetih kakor zadnjič.

Delavci in delavke podgorske predilnice so se že sinoči po delu zbirali pred tovarno in s tem javno pokazali, da se nameravajo do zadnjega priključiti upravičenemu stavkovnemu gibanju, ki jim še edino lahko jamči uspeh v neenaki borbi s kapitalom.

Povišek družinske doklade

Ministrstvo za delo in socialno skrbstvo je te dni odredilo, da se družinske doklade za sinove trgovskih delavcev zvišajo za 20 lir dnevno, in sicer že s 1. januarjem 1950. Zaostanek bodo morali trgovci svojim nameščencem izplačati v prihodnjih dneh. Za podrobnejše informacije naj se interesenti obrnejo na Pokrajinsko sindikalno zvezo v Ul. IX. Avgusta I. nadstr.

Nova carinska odredba

Zveza trgovcev za goriško pokrajino sporoča vsem včlanjenim tvrdkam, da si na njenem sedežu v Ul. IX. Avgusta 11-I nadstr. lahko ogledajo izvleček glavnih členov nove carinske odredbe, ki jo je te dni odobril ministrski svet.

Ukve

Neživljenjski predpisi

Občinska uprava je po nalogu prefekture izdala kup predpisov glede gnojničnih jam. Sicer so predpisi potrebni in v korist poljedelstvu, a nekateri so taki, da jih ni mogoče izvesti v praksi v vasi, kjer so hiše tako strnjene kot pri nas. Občinska uprava misli seveda predvsem na letoviščarje, od katerih imajo največ koristi trgovci in gostilničarji. Za kmete in delavce pa nastane vprašanje, ali naj ostanejo kmetje in delavci ali naj postanejo hotelirji in natakarji.

KINO

VITTORIA, 17 «Gospa opolnoči», C. Colbert in D. Ameche;
CENTRALE, 17: «Štiri hčerke», J. Garfield;
VERDI, 17: «Tajinstveni morilec», Gianni in Pinott:
MODERNO, 17 «Čakala te bom», E. Flynn;
EDEN, 17: «Otok črnega roparja».

IZ SVOBODNE GORIŠKE

Najboljši učenci proslavili zaključek šolskega leta

Na osnovni šoli v Rihemberku so se sešli 24. junija najboljši učenci šol sektorja Rihemberk: Spodnja Branica, Brje, Šmarje in Gabrje. V dopoldanskih urah so prišli učenci teh šol v spremstvu učiteljstva in predsednikov KLO, da prisostvujejo zaključni slavnosti. V uvodnih besedah je član učiteljskega zbora pozdravil predstavnike ljudske oblasti, navzoče učiteljstvo in učence. Podčrtal je skrb, ki jo socialistična Jugoslavija posveča mladini, kakor tudi naloge mladine, ki se mora učiti, da bo dala domovini nove in sposobne kadre.

Kot priznanje za uspešno učenje so posamezni učenci prejeli v dar za marljivo učenje mladinske knjige, ki jim bodo tudi v poznejših letih priča njihovega vestnega in vsestranskega učenja. Z mladih lic je sijalo zadovoljstvo pa tudi odločna volja vztrajati na poti, po kateri so krenili.

S te slavnosti so pionirji poslali predsedniku Izvršnega odbora za okraj Gorico brzojavko z obljubo, da bodo hodili po poti, ki jo je začrtala naša Komunistična partija z maršalom Titom na čelu.

Po pogostitvi so si pionirji v spremstvu predsednikov KLO in učiteljstva ogledali šolsko razstavo v Rihemberku.

Prireditev slovenskih srednješolcev

Goriški srednješolci bodo imeli tudi letos, kakor vsako leto, svojo prireditev. Izvajali bodo Vodopivčevo spevoigro «Kovačev študent». Ker v mestu ni mogoče dobiti v najem dvorane, bo prireditev v Standrežu na prostem, in sicer v nedeljo 9. julija ob 20. uri.

Prireditelji hočejo uvesti lepo staro slovensko navado točnosti, ki je prišla že v pozabo, in bodo s prireditvijo pričeli točno ob določeni uri. Zato se priporoča vsem, naj ne zamujajo, da ne bodo s tem motili poteka prireditve.

Premestitvene prošnje za didaktične ravnatelje

Vsi didaktični ravnatelji in inšpektorji, ki nameravajo zaprositi za premestitev, naj zadevno prošnjo odpošljejo ministrstvu za šolstvo. Prošnje sprejema šolsko skrbništvo do vključno 10. t. m. Premestitve iz enega službenega mesta v drugo v isti pokrajini odreja šolsko skrbništvo. V goriški pokrajini ni na razpolago nobenega vodilnega službenega mesta. Na razpolago pa so sledeča mesta: Videm I, Videm II in Tolmeč,; za ravnatelje pa v Buiah pri Vidmu, Tarčentu, Pinzanu, Ogleju, Palmanovi, Nimisu, Rovignanu, Casarsi, Monrealu, Pasianu, S. Vitu, Meduni, Trbižu, Comegliansu in Tolmeču.

Vroče je, vroče...

Ne samo vroče, naravnost žge sonce te dni. Nepričakovani val vročine je marsikateremu, ki ni vajen obmorskega zraka, sila nevzdržen. Polno je tistih, ki se vročini umaknejo v morje in tam po cele ure čofotajo. Nimajo pa vsi te sreče, posebno ne tisti, ki čutijo odgovornost do dela. Ti se potijo po uradih, zevajo in lovijo malo tistega svežega zraka, ki ga zanese mimo avtomobil.

Ne vem kako bi zapisal o Kopru, ki nima v notranjosti nič tistega zelenja, kot Izola, kjer se lahko za pet minut razhladiš. Zdi se, da manjka vode, ker se ni še nič pokazal tisti avtomobil, da bi malo pomočil ulice in trge. Na Titovem trgu imamo skrito vodo. Ne bi bilo potreba nič drugega kot pritrditi platneno cev, ki jo imajo ognjegasci in malo poškropiti razbeljeni tlak. Takoj bi bilo v zraku polno tiste svežine, ki je tako radi občutimo vsi.

Prav bi bilo, če bi odgovorni pri Mestnem LO malo pomislili na to. Vsi bi jim bili zeli hvaležni.

Smrt v plamenih

Iz neznanih vzrokov se je vnela komaj omlačena slama na vozu, a zatem ves senik, v katerem so spali dva brata in sestra - Brat in sestra sta se rešila

Pred tednom je kmet Vižintin Andrej z Vrha ob pomoči dveh sinov in hčerke omlatil žitni pridelek in ga spravil na kaščo. Slamo, ki jo je mlatilni stroj spravil v svežnje, so naložili na večji kmečki voz in ga pripeljali na domače dvorišče. Ker ni bilo na seniku prostora za slamo in tudi ni bilo časa, da bi jo tja spravili, so Vižintinovi pustili voz na dvorišču tik senika. Sinoči okrog 3. zjutraj se je slama na vozu iz neznanih vzrokov vnela. Visoki plameni ki so v nekaj trenutkih zajeli voz so se oprijeli tudi senika na katerem sta spala oba Vižintinova sinova in hčerka. Vsi trije so se prebudili šele, ko je bil ogenj tik njih in so začutili neznosno vročino. Čim so odprli oči, so se takoj zavedli, da gre za požar in ker je ogenj objel že vse okrog njih in se je pod pod njimi že majal so se odločili, da se kar spustijo s senika.

Prva sta skočila fanta in za njima še dekle. Prvi sin in hčerka sta se skozi plamene prebila do prostega, medtem ko je 18letni Andrej skočil naravnost v kup ogorkov in gorečih tramov, ki so se odtrgali od senika in tam našel smrt, ker ob tisti uri ni bilo nikogar, da bi mu priskočil na pomoč. Hčerka in drugi sin, čeprav sta bila tudi ona precej ranjena, sta stekla do bližnjega doma in o nesreči obvestila starše in sosede. Dekle, ki je odneslo precej hude opekline, so pripeljali v občinsko bolnišnico v Gorico, kjer se bo morala zdraviti dalj časa.

Požar je docela uničil senik in več stotov sena v skupni vrednosti 200.000 lir. Poslopje ni bilo zavarovano.

Mlade žrtve družabnega reda

Pred časom se je natepla v naše mesto skupina potepuških otrok od 10 do 14 leta starosti. Ti otroci, ki so predvsem dečki, so dalj časa zabavali naše meščane z igranjem harmonike in drugih instrumentov po mestnih ulicah. Policija je včeraj vse te otroke, in sicer 14letnega Panutta Benita, 14letnega Arconija Dominika, 14letnega Paniedija Luciana, 13letnega D'Annunzia Romana, 10letnega D'Agostina Marijana, 10letnega Valenta Antona in 10letnega D'Agostina Rosata, ki so vsi doma iz bližnje okolice Frosinona, pospremila v njihov rojstni kraj.

* * *

Z izgonskim listom so organi javne varnosti včeraj odposlali iz našega mesta tri cigane, ki so se pred časom nastanili v bližnji okolici. Gre za 15 let starega Dora Helta in njegovega 47letnega očeta Viljema Helta iz Belluna in 47letnega Majerja Leopolda iz Pulja.

V Jugoslavijo so hoteli na delo

Finančne straže so včeraj zasačile v bližini državne meje z Jugoslavijo 20letnega Forgiarinija Antona, 20letnega Chiapolini Albina in 17letno Della Marina Marijo. Oba mladeniča in dekle, ki so vsi trije doma iz Humina, so financarji pridržali. Pri izpraševanju so pridržani izjavili, da so nameravali na delo v Jugoslavijo. Dekle je povedalo tudi, da je zaročeno s Forgiarinijem in da je hotelo v Jugoslavijo predvsem, da se tam z njim poroči.

Mladeniča so odvedli v zapor in prijavili sodnim oblastem zaradi nameravanega prehoda meje, medtem ko so dekle odposlali domov.

Žabnice

Kaj bi prinesel tujski promet

Pri nas vidimo zadnje čase zelo živahno delavnost in podjetnost v gradnji novih stanovanjskih prostorov in olepševanju starih. V poštev pridejo predvsem gostilničarji in trgovci. Nekateri delajo z razpoložljivim denarjem, drugi pa celo na dolg. Večina si obeta velike dobičke s tujskim prometom. V tem oziru se dela uradno in neuradno velika propaganda, a kljub temu vidijo drugi vse bolj črno, češ: sosednja Avstrija lahko nudi za isti denar ali pa še bolj poceni mnogo več kot Žabnice ali pa Trbiž. Sliši se tudi, da so nekateri zainteresiranci protestirali proti temu, da postavi uprava rabeljskega rudnika topilnice v Žabnicah. Ni pa mogoče ugotoviti, koliko je na tem resnice.

V Bukovici so nastopili pionirji

Pionirska organizacija iz Bukovice je imela prireditev ob zaključku šolskega leta. Uprizorili so igrico «Rdeča kapica» in nastopili z raznimi recitacijami. Proslava je lepo uspela. Ljudstvo je z zadovoljstvom sledilo izvajanjem sporeda in gre zahvala našemu učiteljstvu, posebno učiteljici **Stani Sturm**, upraviteljici osnovne šole.

NOVE SLOVENSKE KNJIGE!

Golia: SNEGULJČICA, polplatno	350	lir
Silih: PRAVLJICA O CARJEVIČU JERUSLANU polplatno	290	»
Krleža: HRVATSKI BOG MARS, polplatno	400	»
Šega: BALADA O LASTOVKI, platno	290	»
Makarenko: PEDAGOŠKA PESNITEV, platno	600	»
Gruden: PESMI, platno	650	»
Lenin: IZBRANO DELO, III. zv., polplatno	340	»
Bebler: ZA PRAVIČNE MEJE NOVE JUGOSLAVIJE, broš.	170	»
Poniž: OSNOVE ELEKTROTEHNIKE, II. brošura	160	»

Dobite jih v slovenskih knjigarnah v TRSTU in v GORICI.

Izlet članov kmečkih delovnih zadrug v Slovenijo

Prihodnje dni bo odpotovala iz koprskega okraja skupina 25 tovarišev kmečkih delovnih zadrug in 11 tovarišev od kmetnaproz na obisk kmečkih delovnih zadrug v Sloveniji. Tovariši bodo ostali v Sloveniji štiri ali pet dni. Pri obisku tamkajšnjih delovnih zadrug bodo spoznali njih delovanje, izmenjali bodo medsebojne izkušnje in se pogovorili o medsebojnih težavah.

Mislimo, da ni potrebno poudarjati velike važnosti tega obiska naših zadrugarjev v Sloveniji. Tovariši bodo prinesli nazaj v Istro bogate vtise o konkretnih uspehih, ki so jih dosegli zadrugarji v Sloveniji. Kar bo odgovarjalo razvoju zadrug pri nas, bodo lahko praktično uporabili pri svojem delu doma.

ISTRSKI DNEVNIK

Podružnica uredništva Primorskega dnevnika v Kopru - Ul. Cesare Battisti 2 - Telefon 70

Dan Podmladka Rdečega križa

Današnja sreda je v letošnjem Tednu Rdečega križa posvečena Podmladku RK. Z drugo besedo, organizatorji Tedna hočejo, da se pritegne med tvorne delavce te organizacije tudi mladino, ki je bila vselej impulzivna.

Po eni strani je dolžnost mladine poznanje osnovne črte ideje Rdečega križa; zato ima ta v svojem delovnem programu kot eno prvih nalog, da pritegne tudi naš mladi rod, naš podmladek med svoje aktivne vrste. To velja predvsem v mirni dobi, ko je celotna organizacija prosta vseh tistih dožnosti, ki ji jih nalaga vojna doba.

V tem oziru je organizacija Rdečega križa tu, da pomaga mladini, da si ohrani, oziroma da si pridobi zdravje. Nemogoče si je misliti, da bo mogla mladina doseči svoje cilje, če je slaba, bolehna, «Samo, kar čilega je, to obvelja», je dejal že naš slovenski pesnik. Cilji mladine pa so najbolj drzni, visoki, dalekosežni, ki zahtevajo veliko voljo, odpornost in smelost, če hočemo, da se bodo uresničili.

Naša ljudska oblast skrbi v ta namen že od prvih let razvoja mladine, da se krepi in si nabira zdrave sile, ki jih bo tako potrebovala kasneje v svojem življenju. Istočasno ustvarja pogoje, da prepreči za bodočnost neprijetne, lahko tudi dolgotrajne in končno morda celo usodne bolezni, katerim ne zapade samo posameznik, ampak mnogokrat vsa družina. Da pomeni to hkrati popoln gospodarski polom nekaterih rodbin, opazimo večkrat v življenju.

Vse to ima ljudska oblast pred očmi, ko ustanavlja vsem zdravstvenim in higienskim načelom odgovarjajoče jasli, otroške vrtce, dijaške domove, počitniške kolonije, ko podpira telovadbo, šport, izlete, ko izdaja zakone o zaščiti mater, mladih delavcev-zaposlenih v podjetjih, obratih ali celo v tovarnah V teh zakonih najdemo določila o dopustih, letovanjih v domovih oddiha, ki imajo za cilj, da obvarujejo vsakogar pred napadi raznih, predvsem zahrbtnih bolezni.

Toda ne zadostuje, da gleda samo ljudska oblast, zdravstvene ustanove, Rdeči križ in podobno na zdravje mladine. Tudi ona je namreč po svoji lastni iniciativi dolžna, da vpliva in posreduje na zunaj, da se bodo ustvarjali pogoji zdravja na deželi in v mestu. Tu sem spadajo zgled osebne čistoče, dalje v enaki meri zgled čistoče v družini, v hiši in na vasi sploh Ne pomaga posamezniku vsa skrb za zdravje prav nič, ali vsaj malo, če pa njegova okolica, v kateri živi ne odgovarja niti najbolj osnovnim načelom zdravstva in ljudske higiene. S tem v zvezi je potrebno, da dobi mladina od krajevnih organizacij Rdečega križa pobudo in smer za svoje delovanje. Od nje je odvisno v mnogih primerih če vladajo v hiši in družini snaga, čistoča, red in podobno. Zlasti od mladega-ženskega in moškega-rodu odvisi, kakšno lice imajo ali lahko dobijo naše vasi.

Gotovo so čitateljem znane vasice na Bovškem kot so Zgornji, Srednji in Spodnji Log, ki se širijo tja proti Predilu. Ti prebivalci ne živijo v izobilju, preje od trdega, trdega dela. In vstopite v njihove hišice: Pod je poriban, da se kar sveti. In kako so bile včasih, ko je bil pisec teh vrstic tam okoli, čiste njihove pokrivače v kuhinji. Lesketale so se, kakor bi bile iz zlata, ali kakor da so jih pridne gospodinje ravnokar osnažile s peskom. In rjuhe na posteljah, soba, kaj soba, kamrice so kar dišale od svežega in čistega perila. Dvorišče je bilo čisto, kot da bi bilo pripravljeno «za procesijo», gomila urejena, hlev čist in da ne pozabimo — kar je zlasti za naše kraje v Istri izredno važno — tudi stranišče v najlepšem redu.

Mladina, podmladek Rdečega križa, kateremu je namenjena današnja sreda, mora gledati, da bodo naše hiše in cele vasi v higienskem pogledu dajale sliko civiliziranega in kulturnega prebivalstva, ki se zaveda, da predstavlja civilizacijo in kulturo naroda tudi red in čistoča. Le tako si bo mladina sama in z njo vsi ostali ohranili zdravje, ki je za vse najdragocenejše in pogoj vsakemu nadaljnjemu napredku. Zato, mladina stopi v vrste Podmladka Rdečega križa in delaj v njem v tem smislu, kakor smo ravnokar označili!

Odhod otrok v počitniške kolonije

Centralni odbor za počitniške kolonije pri Poverjeništvu za socialno skrbstvo okrajnega LO v Kopru sporoča, da je organizacija letovanja naše mladine v počitniških kolonijah v Sloveniji docela uspela. Tako so določeni transporti otrok po naslednjem redu:

JUTRI 6. JULIJA ODPOTUJE 80 OTROK V ŠENT PAVEL V SAVINJSKI DOLINI

Otroci italijanskega dijaškega doma, italijanske osnovne šole in slovenske osnovne šole imajo ta dan ob 5.30 uri zbirališče pred okrajnim ljudskim odborom.

Istotako otroci iz Semedele.

JUTRI 6. JULIJA ODPOTUJE 70 OTROK V KRŠKO OB SAVI

Otroci vasi Prade se ta dan zberejo v Sv. Tomažu na bivšem krajevnem ljudskem odboru ob 5. uri.

Čežarji imajo zbirališče v Čežarjih na krajevnem odboru ob 5.30, Sv. Anton pa ima zbirališče v Sv. Antonu pri zadrugi ob 5.30.

JUTRI 6. JULIJA ODPOTUJE 60 OTROK V LOGATEC

To so iz vasi: Dekani, ki imajo zbirališče v Pobegih ob 5.15, Tinjan ima zbirališče otrok v Škofijah, pri baraki na bloku ob 5. uri. Ankaran zbere otroke v Ankaranu pri krajevnem odboru ob 4.45 uri in Osp v Škofijah, pri baraki na bloku ob 5. uri.

V PETEK 7. JULIJA ODPOTUJE 70 OTROK V SISKO

Šolarji iz dijaškega doma v Kopru imajo zbirališče na trgu Brolo ob 5.30 uri.

Otroci iz dijaškega doma in slovenske gimnazije v Portorožu se zberejo pred dijaškim domom ob 4.30 uri.

Otroci iz mladinskega doma v Piranu se zberejo na Glavnem trgu ob 4.30 uri.

V PETEK 7. JULIJA ODPOTUJE 70 OTROK V RIBNICO NA DOLENJSKEM

Iz Izole se bodo zbirali otroci pri Taverni ob 5. uri.

Iz Malij se zberejo otroci ob 4.30 uri.

Iz Pirana, in sicer otroci iz italijanske šole se zberejo na Glavnem trgu ob 4.30.

Iz Portoroža otroci italijanske in slovenske šole se zberejo pred dijaškim domom ob 4.30 uri.

V PETEK 7. JULIJA ODPOTUJE 114 OTROK V BOVEC

Otroci iz vasi Baredi se zbirajo v Izoli pri Taverni ob 5. uri.

Iz vasi Strunjan se zberejo v Strunjanu pri krajevnem odboru ob 5. uri.

Iz vasi Korte je zbirališče v Kortah pred osnovno šolo ob 4. uri.

Iz Sv. Lucije je zbirališče v Sv. Luciji pri krajevnem odboru ob 4.30.

Iz Sv. Jerneja je zbirališče otrok v Sv. Jerneju na cesti ob 4.15.

Iz Sečjol je zbirališče v Sečjolah pri krajevnem ljudskem odboru ob 4. uri.

Iz Škofij se zberejo otroci v Škofijah, pri baraki na bloku ob 5. uri.

Šahovske beležke

TURNIR ZA MLADINSKO PRVENSTVO SLOVENIJE bo odigran od 5. do 22. julija v Piranu in Portorožu. Pričel se bo v Piranu in bo le nekaj kol v Ljudskem domu v Portorožu. Svečana otvoritev bo v prisotnosti predstavnikov Šahovske zveze Slovenije, Šahovske zveze Istrskega okrožja, Zveze društev za telesno vzgojo ter šahovskih društev Koper, Piran, Portorož in Izola danes, v sredo 5. t. m. ob 20. uri v dvorani Ljudskega doma v Piranu. Koprski šahisti, ki želijo prisostvovati otvoritvi, naj se odpeljejo v Piran s parnikom «Vida» ob 17. uri.

IZVRŠILNI ODBOR NOVOUSTANOVLJENE ŠAHOVSKE ZVEZE ISTRSKEGA OKROŽJA, ki je bil izvoljen na ustanovni skupščini v Piranu 28.6., je sestavljen tako-le: predsednik Kermavner Boris, sodnik okrožnega sodišča v Kopru, podpredsednik dr. Berginc Vlado, glavni knjigovodja tvrdke AMPELEA v Izoli, tajnik inž. Viher Cvetko, profesor na Sadjarski in vinarski šoli v Škocjanu pri Kopru, blagajnik Beltram Stanko, šofer iz Kopra, gospodar Marušič Srečko, uradnik poverjeništva za kmetijstvo pri Okrajnem ljudskem odboru v Kopru, odbornika Polak Rado, upravitelj hotela Central v Portorožu in Sojić Higin, kapitan dolge plovbe in načelnik oddelka IOLO v Kopru. Za mladinskega referenta Istrskega okrožja je bil izvoljen Prijon Stefan, dijak Pomorskega tehnikuma v Piranu.

Izola

Proleter-Arrigoni proti Železničarju 0:0

Proleter-Arrigoni je v tekmovanju za mladinsko prvenstvo LR Slovenije igral zopet z «Železničarjem» iz Ljubljane. V spominu nam je še zadnja tekma med tema dvema enajstoricama, ko se mladinci Proleterja-Arrigonija morali podleči. Toda to pot so bili Proleterci trdno odločeni, da ne popustijo. Njihova obramba ni pustila napadalcem nasprotnikov, da bi predrli obrambno črto. Vratar Pugliese od Proleter-Arrigonija je bili ves čas na svojem mestu ter je v drugem polčasu, ko je vse kazalo, da bo Železničar pretresel mrežo Proletercev, naravnost iztrgal žogo izpod nog Železničarjevega napadalca. Od domačinov so bili prav tako dobri Santin, Delise in Felluga.

V pričetku igre je napravil Proleter-Arrigoni močan napad, ki pa se je razbil pred čvrsto obrambo Železničarja. Fellugi je tudi uspelo poslati v vrata lep strel, toda vratar Železničarja ga je prestregel. Nato so sledili hudi napadi Železničarja, ki pa so prav tako zadeli na neprehodno obrambo domačinov. Čeprav so bili gosti za nekaj časa skoro v premoči, niso uspeli, da bi bili napravili gol.

V drugem polčasu je borbenost na obeh straneh nekoliko popustila. Ni čudno, saj je bila nevzdržna vročina. V tem času je sodnik dekretiral celo kazenski strel, ki ga pa nasprotniki zaradi nasprotnega vetra niso izkoristili ter je šla žoga mimo mreže. Proleterci so za tem pokazali zares lepo igro, tako da je imel vratar Železničarja mnogo opravka s streli Felluge in Bernardija. V 25. minuti je Železničarjev napadalec že predrl obrambo, toda naenkrat ga je ustavil Pugliese, ki mu je vzel žogo izpod nog. S tem je rešil že gotov gol in neodločen izid.

Glavno je to, da sta bili obe moštvi zadovoljni z uspehom. Domači navijači seveda ne.

Arrigoni-Proleter bo igral v Ljubljani

V tekmah za nogometno prvenstvo I. lige LR Slovenije bo Arrigoni-Proleter igral v četrtek 6. julija v Ljubljani z enajstorico «Miličnika», ki je cenjeno kot dobro moštvo.

Mladinska skupina Arrigoni-Proleter pa bo imela prihodnjo nedeljo 9. julija v Trbovljah nogometno tekmo za mladinsko prvenstvo LR Slovenijo z ondotnim nogometnim klubom «Rudar». Zanimivo je, da ni zgubil «Rudar» v dosedanjih tekmah za prvenstvo še nobene igre. Zato bo to srečanje za naše športnike pomembno.

Zahtevamo enakopravnost slovenskega in italijanskega jezika!

Zadnje dni smo prejeli številne protestne resolucije iz vasi koprskega okraja. V teh resolucijah naši ljudje odločno protestirajo proti veliki krivici, ki se godi v Trstu našemu jeziku. V naslednjem objavljamo protestno resolucijo ljudstva vasi Padna, ki pravi:

«Ljudstvo vasi Padne, zbrano na množičnem zborovanju, odločno protestira proti odredbi, ki jo je izdal conski predsednik v Trstu. Odredba, ki zapostavlja slovenski jezik v coni A, ni nič drugega kakor ponovna kršitev mirovne pogodbe.

Mi prebivalci vasi Padne, ki nam je bil med najprvimi v naših krajih vsiljen italijanski jezik v cerkvi in v šoli, najbolj občutimo to grobo kršitev. Zahtevamo, da mora biti slovenski jezik na vsem ozemlju Svobodnega tržaškega ozemlja enakopraven italijanskemu jeziku tako kot je v jugoslovanski coni».

Sledijo lastnoročni podpisi

Širite in čitajte Primorski dnevnik!

Pozdravi centralnemu komiteju KP STO in OK KP za Istrsko okrožje

Te dni so bile po vsem koprskem okraju konference krajevnih celic KP. Na teh konferancah volijo sekretarje celic, delegate za okrajno konferenco KP in istočasno kritično pregledujejo izvršeno delo in napake v zadnjem letu. Poleg tega pošiljajo s teh konferenc pozdravne resolucije Centralnemu komiteju KP STO in Okrajnemu komiteju KP v Kopru.

V naslednjem priobčujemo resolucijo, ki so jo naslovili partijci, kandidati in simpatizerji iz Pomjana.

«Centralnemu komiteju KP STO!

Partijci, člani, kandidati in simpatizerji zbrani na partijski konferenci dne 2. julija 1950 vam ob priliki velikega praznika pošiljamo tovariške in borbene pozdrave.

Dolgo časa smo trpeli pod terorjem in nasiljem italijanskih fašistov in nasprotnikov slovenskega naroda, ki so sovražili slovensko besedo in jo nameravali uničiti. Ni se jim posrečilo dovršiti zasnovanega načrta. NOB je bila tista, ki je prekrižala fašistični Italiji te račune. Naši borci so z golimi rokami izvojevali svobodo.

Da smo svobodo lahko priborili, se moramo zahvaliti požrtvovalnosti KPJ s tovarišem Titom na čelu. Partija je bila tista, ki je vodila naše borce v borbo, ki je mobilizirala in pripravljala nove kadre in borce za svobodo.

Danes smo svobodni, sovraštva ni več. Partija nas vodi in nas bo vodila še naprej. Mi partijci, člani, kandidati in simpatizerji stopamo po njeni poti, ki je trdna in odločna. Nikdar in nikoli ne bomo od nje odstopili, čeprav nas na vse načine skušajo odvrniti od nje. Zavedamo se, da je ravno partija tista močna organizacija, ki vodi ves delavski razred in vse prebivalstvo Tržaškega ozemlja.

Obljubljamo, da bomo zastavili vse svoje sile za zgraditev socializma in boljšega življenja poštenim delavskim množicam.

Živela KPJ s tovarišem Titom!

Živel Centralni komite KP STO s tovarišem Babičem!

Živele komunistične partije vsega naprednega sveta!

Člani krajevne celice iz Sv. Jerneja so poslali podobno resolucijo na Okrajni komite v Kopru, v kateri pravijo med drugim:

«Obvezujemo se, da se bomo še naprej borili za izgradnjo socializma, za utrditev in razširjenje slovensko-italijanskega bratstva, za ideološki dvig in dali vso pomoč ljudski oblasti v našem okrožju.

Borili se bomo dosledno proti vsem nasprotnikom in rušilcem delavskega razreda, proti kominformistom za zmago resnice.»

Take konference so imeli tudi v Marezigah, Loparju, Babičih, Vršiču, Topolovcu, Novi vasi, Strunjanu, Krogu, Padni, Kortah, Pri Preradu v Sv. Luciji in rudniku v Sečjolah.

Zaključek šolskega leta na slovenski gimnaziji v Kopru

V petek dne 30. junija je imela slovenska gimnazija v Kopru interni zaključek šolskega leta, ki so ga obiskali med drugimi predsednik Okrožnega izvršilnega LO tov. Beltram Julij, tov. Marion Sikst kot pomočnik poverjenika za prosveto ter številni starši dijakov in dijakinj.

Navzoče je pozdravil ravnatelj zavoda tov. prof. Zgonik Mavricij in se v svojem govoru zahvalil predstavnikom ljudske oblasti za podporo, ki jo je bila deležna slovenska gimnazija v Kopru. Nadalje je podčrtal vestnost in pridnost velike večine dijakov in dijakinj ter jih pri tem pozval, naj v bodoče najdejo ravnovesje med dolžnostmi dijaka v šoli in izven šole. Nikakor ne smejo zanemarjati ene na škodo druge. Sodoben dijak mora biti hkrati dober učenec in dober javni delavec, ki najde še vedno toliko časa, volje in pobude, da se zanima in sodeluje tudi v mladinski organizaciji. V tej ima neizčrpen program na vseh področjih. Ravno dijak mora biti izklesan tip novega človeka.

Ob zaključku svojega govora je tov. ravnatelj razdelil najboljšim dijakom knjižne nagrade in pohvale. To so bili iz prvega razreda Skočir Ljubica, Furlanič Rafael, Eler Bruno, Krašovec Roža in Martinuzzi Marija; iz drugega pa Gregorič Marija, Štefančič Marcel in Ljubič Hermina. V tretjem razredu so bili Elda Simonovič, Ferluga Zdenko in Dobrinja Marija, v četrtem Košuta Ljuba in Cepak Klavdij, v petem Pertot Ivan, Caharija Humbert in Vatovec Zdravko ter v šestem razredu Cupin Valerija, Lepan Iztok, Jakomin Anton in Valentič Eda.

Po dobro podanih deklamacijah Martinuzzija Edvarda, Gregorič Nevenke, Martelanc Neve in Vatovca Zdravka je šestošolec Jakomin Anton v imenu mladinske organizacije podal letno poročilo njenega delovanja, iz katerega smo spoznali uspešno izvenšolsko poročilo udejstvovanja koprskih slovenskih gimnazijcev na političnem, kulturnem in športno-telovadnem področju. Zlasti so bili aktivni pri prostovoljnem delu, saj so izvedli nad tisoč udarniških delovnih ur. S tem v zvezi je važno, da se je 65 odst. mladincev in mladink z gimnazije prijavilo v mladinsko delovno brigado. Z družbenimi prireditvami pa so skupno z dijaki italijanskega dijaškega doma gojili medsebojno bratstvo.

Z recitacijo je končala slovenska gimnazija dopoldansko proslavo zaključka šolskega leta. Zvečer pa je bila lepa kulturna prireditev v gledališču v Kopru. Naši dijaki so nam pripravili prijetno presenečenje. Nastopili so z mladinsko igro v treh slikah «Mladost pod soncem», nekaj recitacijami, narodnim kolom in telovadnim nastopom na besedilo himne «Naprej zastave Slave». Škoda, da niso mogli zaradi bolezni pevovodje podati tudi nekaj pevskih točk, ki so jih imeli na sporedu. Tako bi bili slišali nekaj izrednega.

Igra «Mladost pod soncem» je vzeta iz življenja mladinskih brigad. Bili smo nekdaj — po sili — navajeni na igre s plehko vsebino, ki niso pustile poslušalcu nobenega posebnega vtisa. No, to je bil tudi namen takrat vladajočega kapitalističnega razreda. Ljudje so morali ostati v temi in nerazgledanosti. Z igro «Mladost pod soncem» so pokazali dijaki del iz življenja, ki ga danes razvija mladina na progah in drugod. Napeta pozornost gledalcev, ki so ob zaključku vsake slike ploskali, je pričala, da so dijaki dobro igrali. Ne samo to. Ko sem skupno z drugimi gledalci sledil igri, je bilo kot da smo vsi skupno v skrbeh, da se bo usek za progo posul, bilo je, kot da vsi skupaj uporno govorimo: «Ne bo zaustavila nevihta našega dela. Šli bomo naprej in dogradili našo progo...»

Nekaj iz tistega novega sveta, ki ga gradijo v novi Jugoslaviji in tudi v našem okrožju, so nam pokazali mladi dijaki.

Enako precizno so podali naši mladinci in mladinke po recitaciji «Pravljica o domovini», narodno kolo ter po recitaciji Bože Vodušekove «Pohod pomladi» še telovadni nastop.

Zares, ves nastop je bil točen «obračun» čez vse delo, ki so ga naši koprski gimnazijci napravili v zadnjem šolskem letu v šoli in izven nje. Njim in vzgojiteljem gre vse priznanje.

Marezige

Ekipa Etnografskega muzeja iz Ljubljane je prispela

V petek 30. junija je prispela v našo vas ekipa Etnografskega muzeja v Ljubljani.

Kakor nam je še v spominu, je Etnografski muzej v Ljubljani poslal že lani v naše okrožje številno ekipo, ki je delovala v Dekanih, Ospu, Socerbu in v Škofijah. Letos so si izbrali naši etnografi za svoje delovno področje ozemlje krajevnih odborov Marezige in Boršt. Obdelati nameravajo številne vasi in zaselke, kakor Babiči, Rojci, Bernetiči, Lopar, Glem, Škrljevci, Labor, Topolovec in druge.

Etnografi želijo, da bi jim vaščani pomagali pri njihovem delu s podatki o vsem, kar jih bo zanimalo pri njihovem znanstvenem delu. Le na ta način bo njihovo bivanje lahko uspešno, kakor je bilo lani. Tudi letos bodo znanstvena raziskovanja naših etnografov obsegala običaje, domače izrazje, življenje v hiši, posebnosti gospodarstva, poljedelstva, pesništvo, glasbo, narodne plese in podobno. Slišimo tudi, da bodo po končanem delu priredili razstavo, na kateri bomo v malem spoznali pomen in uspehe njihovega dela.

Menda ni potrebno našega ljudstvo posebej opozarjati na to, da gre pri tem za raziskovanje naše preteklosti če mogoče za stoletja nazaj. Zato vabimo naše domačine, naj prispevajo tudi oni k temu ravno za naš narod v Istri tako važnemu delovanju etnografske ekipe.

KOREJA, "dežela jutranje svežine"

RAZLIČNI INTERESI, KI JIH IMATA VLADI ZDA IN SZ V KOREJI, SO POVZROČILI SEDANJI SPOPAD MED SEVERNO IN JUŽNO KOREJO

Vojna med Severno in Južno Korejo je dogodek, ki že nekaj dni priklepa pozornost svetovne javnosti na vzhodni del Azije, ali bolje rečeno — na trikot med Kitajsko, Japonsko in Sovjetsko zvezo, ki je imel že od nekdaj izreden strateški pomen.

Kot podaljšek Mandžurije leži med Japonskim in Rumenim morjem polotok Koreja, ki predstavlja nekak naravni most med kitajsko celino in japonskim otočjem. Ta polotok je približno tolikšen kot Italija brez otokov (220.000 kv. km) in ima nekaj več kot 25 milijonov prebivalcev, ki so večinoma Korejci, le kakih 300.000 je priseljenih Japoncev in 46.000 Kitajcev. Korejci so tunguško-mandžurskega in malajskega izvora in tvorijo nekako mešanico, ki je nastala iz prastarih Aziatov, prvotnih prebivalcev tega ozemlja, nadalje Tunguzov Mandžurcev, Kitajcev in Japoncev.

Koreja ima tipično monsunsko podnebje: poletja so izredno vroča, zime pa ostre. Večji del polotoka je gorat, posebno na vzhodu, kjer se vzdolž Japonskega morja dvigajo granitne gore. Zahodni del je ploščat in ravninski. V tem delu so izredno rodovitne doline, kjer pridelujejo riž, pšenico, bob in bombaž. Precej je razširjena tudi živinoreja.

Prebivalci Koreje se večinoma pečajo s poljedelstvom. Od industrije velja omeniti rudarstvo; na Koreji pridobivajo namreč zlato, železo in premog. Glavni izvozni predmeti, ki so do druge svetovne vojne odhajali večinoma na Japonsko, so: riž, bob, živina in zlato.

Največje mesto Koreje je Seul, ki so ga v svojem slogu dograditi Japonci. V Seulu je 300.000 prebivalcev. Drugih udobnih naselij ni veliko, kajti podeželske naselbine so revne in slabo opremljene. Mesta so še — Gunzan na vzhodu, Fusan na jugu in Fenjang na severovzhodu. Od Fusana preko Seula pelje 2750 km dolga železnica v Mandžurijo. Ostale prometne zveze so slabe.

Jezik, ki ga govori večina Korejcev, je zelo različen od japonščine pa tudi od kitajščine. Že od davnih časov pa so Korejci uporabljali kitajski podobopis. V današnji Koreji (Severni in Južni) je kakih 1600 šol, ki jih obiskuje približno 350.000 učencev. V Seulu je tudi univerza.

Zgodovina Koreje sega daleč v preteklost in še ni raziskana. Znano je, da je že med l. 1233—1122 pred našim štetjem vladala v Koreji prva dinastija. Toda samostojnost te države je trajala samo do 2. stoletja pred našim štetjem, ko so jo zasedli Kitajci. Odtlej je bila Koreja vazalna država v okviru kitajskega cesarstva. Toda ta odvisnost je bila zelo rahla, tako da so vladajoči razredi upravljali korejsko državo bolj ali manj samostojno.

Takšno stanje je trajalo vse do konca 16. stoletja, ko je Japonska napravila več poskusov, da bi si podredila Korejo, kar pa ji tedaj ni uspelo, ker se je temu odločno upirala Kitajska.

Opirajoč se zdaj bolj na svobodo-miselne, zdaj bolj na konservativne kroge, je Kitajcem uspelo, da so obdržali Korejo v svojih rokah in strli težnje po neodvisnosti. Tako je kitajski uradni jezik postal tudi jezik vladajočega razreda v Koreji. V tem jeziku so bili napisani tudi številni literarni spomeniki, med katerimi velja opozoriti na visoko raven pesništva. Od Kitajcev so Korejci prevzeli tudi ves dvorni in uradni ceremonial, kakor tudi nauk Konfucija in budizem.

Hkrati z razvojem trgovskega kapitala pa so se pojavile tudi bolj očitne težnje po samostojnosti Koreje, ki jih je zastopala mlada buržoazija. Zadnje četrtletje 19. stoletja pa je razvoj trgovskega kapitala prinesel tudi močnejši pritisk z japonske strani.

V letih 1893—94 je izbruhnil v Koreji velik kmečki upor, kajti izžemanje prebivalstva je postalo neznosno. Na zahtevo korejske vlade je Kitajska poslala v Korejo svoje čete, da bi zatrle upor. Toda kitajska vojska je doživela poraz za porazom, uporniki pa so pridobivali vedno večjo oblast. Tedaj je vmes posegla še Japonska in poslala še svoje čete v Korejo, ki so v krvi zadušile upornško gibanje. Japonska je tedaj zahtevala od Kitajske, naj umakne svoje čete iz Koreje. Ker se je kitajska vlada tej zahtevi uprla, je Japonska napovedala Kitajski vojno (1894—95), ki jo je Kitajska izgubila. Mir v Simonoseki pomeni konec kitajske nadvlade v Koreji in se začenja doba japonskega vpliva na tem polotoku.

Korejci so se hoteli razbremeniti ostrega japonskega pritiska in so zato iskali zveze z Rusijo. Carski Rusiji je to prijalo in je zato brž postavila zahtevo, da morajo organizacijo korejske armade prevzeti ruski oficirji; prav tako je Rusija zahtevala kontrolo nad korejskimi financami, pridobila pa si je monopol pri izkoriščanju gozdov. Ruske zahteve so bile protiutež japonskim težnjam. To nasprotje so izkoristili Korejci, da bi si utrdili samostojnost. Kot viden izraz teh teženj je bila razglasitev korejskega kralja za cesarja (1897).

Korejci v borbi za svojo samostojnost

Toda koncesije, ki jih je dobila Rusija v Koreji, so bile eden izmed povodov za japonsko-rusko vojno (1904 do 1905). Slabost carske Rusije je izkoristila Japonska, ki je l. 1904 sklenila z vladajočimi razredi v Koreji pogodbo, na podlagi katere se je morala korejska vlada «posvetovati» z japonsko v vseh važnejših notranjih zadevah in imenovati dva japonska svetovalca — za finance in za zunanjo politiko. Tri leta nato so Japonci razglasili Korejo za svoj protektorat. Japonski kapital je prevzel vse važnejše gospodarske postojanke, Japonci pa so začeli z japonizacijo Koreje. Upori, ki so izbruhnili proti japonskemu nasilju, so bili zatrti v krvi. L. 1910 pa je Japonska razglasila aneksijo Koreje.

Japonci so na veliko izkoriščali vsa bogastva Koreje, vso zunanjo trgovino pa so prevzeli v svoje roke. Korejski jezik so preganjali, knjige, ki so pisale o slavni zgodovini korejskega ljudstva, — so zažgali. To preganjanje je imelo za posledico, da se je preko milijon Korejcev izselil iz domovine v Mandžurijo in v južno Sibirijo.

Dogodki v Rusiji, protiimperialistično gibanje na Kitajskem, pa tudi delo japonskega proletariata je vplivalo na korejsko drobno buržoazijo, revolucionarno inteligenco in stare pristaše odporniškega gibanja, da so l. 1919 sprožili v Koreji narodnoosvobodilno gibanje. Prišlo je do velikih demonstracij v Seulu, od koder se je gibanje razširilo tudi na podeželje. Japonci so to gibanje zatrli. Toda ta upor je prisilil japonske imperialiste, da so nekoliko spremenili upravo v Koreji, obenem pa so poskušali dobiti stike z delom korejske buržoazije.

To delno popuščanje so izkoristili mladina in inteligenca, pa tudi delavci mest in vasi. Že l. 1923 so bili ustanovljeni prvi komunistični krožki, ki jim je pripadala v glavnem inteligenca in ki so začrtali bodočo pot narodne osvoboditve. Predstavniki Koreje v tujini (v Sovjetski zvezi in v ZDA) so to gibanje podpirali.

Za druge svetovne vojne je bil leta 1943 sklenjen sporazum med ZDA, Veliko Britanijo in Kitajsko v Kairu (Roosevelt, Churchill in Čangkajšek) o obnovi korejske samostojnosti in neodvisnosti po koncu vojne.

Ko je na koncu druge svetovne vojne tudi Sovjetska zveza nastopila proti Japonski, je bil sklenjen sporazum o razdelitvi vojnih področij na Koreji. Demarkacijska črta med sovjetskim in angloameriškim področjem je bila določena ob 38. vzporedniku. Japonske čete, ki so bile severno od te črte, so se morale vdati sovjetskim četam, tiste, ki so bile južno od 38. vzporednika, pa ameriškim.

Moskovska konferenca zunanjih ministrov (l. 1945) je sklenila, da bo obnovljena neodvisnost korejske države in da bo posebna ameriško-sovjetska komisija v posvetu s korejskimi demokratičnimi strankami uredila vse potrebno za postavitev začasne vlade za vso Korejo. Ker je prišlo do različnih političnih gledanj na položaj v Koreji, je omenjena mešana komisija prenehala z delom že l. 1946. Istega leta so bile meseca septembra v sovjetski okupacijski coni volitve v ljudske odbore. Temu političnemu dogodku je sledilo obširno izmenjavanje diplomatskih not med Moskvo in Washingtonom, ki pa ni rodilo nobenega uspeha, pač pa se je še povečala napetost med Severno in Južno Korejo. Prišlo je do številnih incidentov, ki so popolnoma zastrupili ozračje in onemogočili kakršno koli sodelovanje. Mešana ameriško-sovjetska komisija za Korejo se je sicer ponovno sestala, toda tudi ti sestanki so ostali brez slehernega uspeha. Na zahtevo delegacije ZDA je oktobra 1947 politični odbor Organizacije združenih narodov imenoval mednarodno komisijo za Korejo, ki pa je svoje delovanje lahko razvila samo v ameriški coni. Tako je propadel tudi načrt o splošnih parlamentarnih volitvah za vso Korejo.

Meseca maja 1948 je komisija OZN izvedla separatne volitve v ameriški coni. Izvoljena je bila narodna skupščina, ki je sprejela novo ustavo za vso Korejo. Teh volitev pa sovjetska vlada in vlada Severne Koreje nista nikoli priznali za veljavne, češ da so bili rezultati ponarejeni. Kljub temu je večina v OZN te volitve priznala za veljavne in potrdila ustanovitev republike Koreje z glavnim mestom — Seul.

Tri mesece nato so bile splošne volitve v Severni Koreji. Izvoljena je bila Velika ljudska skupščina, ki je tudi sprejela ustavo za vso Korejo. Nova vlada Ljudskodemokratične republike Koreje v Fenjangu je prosila vladi ZDA in Sovjetske zveze, naj umaknete okupacijske čete in ji prepustita vso oblast. Sovjetska zveza se je temu pozivu odzvala in umaknila svoje čete iz Severne Koreje decembra 1948. Oblast nad tem pdoročjem je prevzela vlada Kim Ir Sena.

Junija 1949 pa je tudi ameriška vlada prenesla vse funkcije, ki jih je doslej imela njena okupacijska vojska, na vlado dr. Singman Rheeja v Seulu in umaknila svoje čete iz Južne Koreje.

Tako sta nastali v Koreji dve skupščini in dve vladi, ki sta vsaka zase zahtevali popolno oblast nad vso Korejo. Politična in ideološka nasprotja med obema vladama so bila tolikšna, da je prišlo do čestih incidentov na meji med obema področjema Koreje. Ta nasprotja — pa tudi različni interesi, ki jih imata i vlada ZDA i vlada Sovjetske zveze glede Koreje — so povzročila sedanji spopad med Severno in Južno Korejo. S tem perečim vprašanjem se peča Varnostni svet OZN; ta vojna in to vprašanje pa upravičeno razburja svetovno javnost, ki vidi v tem spopadu nevarno ogrožanje miru na svetu.

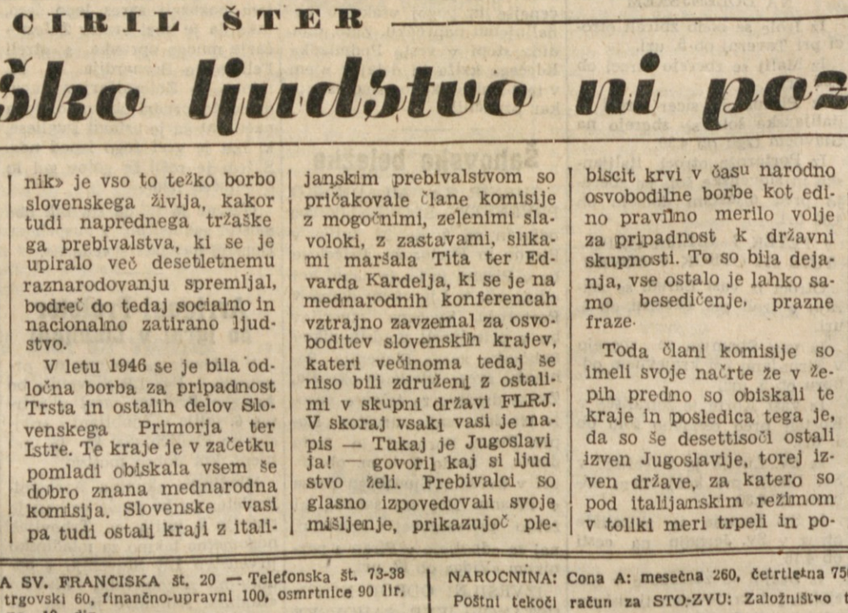

SEUL — GLAVNO MESTO JUŽNE KOREJE. SEDAJ JE MESTO V ROKAH SEVERNOKOREJSKIH ČET.

NAFTA PO ZNIŽANIH CENAH

V začetku letošnjega leta je ekipa čeških in slovaških biologov odkrila zelo bogata ležišča zemeljskega plina in nafte v okraju Malacki na Slovaškem. Že prva, površna vrtanja so pokazala, da so od zadnjih hiš v predmestju Malackija, tja do bližine avstrijske meje bogati vrelci nafte. O tej najdbi je bila takoj obveščena tudi vlada v Pragi. Ker Češkoslovaška nima dovolj inženirjev in tehnikov za nafto kakor tudi ne potrebne opreme za podrobnejša raziskavanja ter proučevanje in industrijsko izkoriščanje nafte in zemeljskega plina, je vlada nujno naprosila Sovjetsko zvezo, naj jim pošlje svoje strokovnjake in naprave.

Odgovor je prišel hitro. Konec februarja se je pojavila na Češkoslovaškem ekipa biologov in inženirjev s petrolejskih polj v Zisterdorfu v sovjetski coni Avstrije, ki jih izkorišča Sovjetska zveza. Ta ekipa je kaj hitro opravila prva raziskavanja, potem pa je češkim strokovnjakom kratko in malo sporočila, da lahko pobero šila in kopita, in na naftonosnih zemljiščih je začela graditi svoje barake. Čez nekaj dni so sovjetski predstavniki v Pragi uradno sporočili, da so novi vrelci nafte «pravzaprav veje bližnjih zisterdorfskih naftnih polj». Ker pa so ta polja lastnina Sovjetske zveze — tako je rečeno dalje v tem sporočilu — ima samo ZSSR pravico izkoriščati nove vrelce.

Potem je sovjetska ekipa v Malackiju zahtevala — in takoj dobila — od krajevnega delavskega urada 600 delavcev, da bi lahko začeli pripravljati industrijsko izkoriščanje novih petrolejskih vrelcev. Češkoslovaški predstavniki so skušali s pogajanji nekako urediti to vprašanje, pa niso ničesar opravili. Na poljih okrog Malackija so začeli rasti iz tal stolpi in vrtin v zemljo je bilo čedalje več. Na poznejšo intervencijo češkoslovaških oblasti so sovjetski predstavniki iz «Gospodarske komisije ZSSR» v Pragi predlagali, naj bi vprašanje naftnih polj uredili «sporazumno». Sporazum je bil hitro dosežen: sovjetska uprava za nafto je privolila, da bo del načrpane nafte prodajala Češkoslovaški po znižanih cenah!

Na temelju tega sporazuma črpajo zdaj češkoslovaški delavci okrog Malackija, slovaškega republiškega mesta, nafto, ki jo bo Sovjetska zveza prodajala Češkoslovaški po — znižanih cenah!

DVE POLITIKI PROTI DEMOKRATIZACIJI JAPONSKE

Akcija ameriškega komandanta na Japonskem generala Douglasa Mac Arthura in njej ustrezajoči ukrepi japonske vlade proti KP Japonske vzbujajo splošno pozornost svetovne javnosti in vseh krogov, zainteresiranih na demokratizaciji te države. Mac Arthur je v začetku junija naročil Jošidovi vladi, naj postavi izven zakona 24 članov CK KP Japonske. Hkrati je bilo vsem listom v državi prepovedano objavljati njihove izjave in članke. Potem so japonske oblasti odredile aretacijo 16 visokih partijskih funkcionarjev in odpustile iz državne službe 14 članov Partije. Osem drugih komunistov so obsodili na 5—10 let težke ječe zaradi «nasprotovanja» zavezniški okupaciji Japonske. Vsa akcija gre v glavnem za tem, da bi japonsko Partijo prepovedali in pognali v ilegalo.

Te Mac Arthurove akcije ne smemo presojati ločeno od medzavezniških odnosov in njihove podobne politike nasproti demokratičnim silam Japonske.

Ameriške okupacijske oblasti bi rade zadušile napredno gibanje na Japonskem, da bi gospodarstvo te države laže podredile koristim svojih trustov in družb in da bi hkrati tam utrdile svoje strateške položaje. ZSSR pa bi rada podredila japonsko Komunistično partijo svojim lastnim koristim, ne da bi upoštevala specifične pogoje v državi in položaj japonske Partije, ki se mora boriti na teh frontah proti domači in tuji reakciji. Da bi si podredila KP Japonske, je ZSSR pozimi prek svojega neuradnega glasila kominformovskega lista «Za trajen mir», organizirala napad na člana Politbiroja KP Japonske Nosako, ki so ga zdaj na Mac Arthurov ukaz postavili izven zakona. S tem napadom in vrsto drugih potez, storjenih z istim namenom, da bi se namreč KP Japonske podredila Sovjetski zvezi, so dali okupacijskim oblastem argument, da obravnavajo KP Japonske kot agenturo tuje države. ZSSR je tako storila uslugo ameriškim okupatorjem in njihovim posebnim koristim na Japonskem.

OB DNEVU CIRILA IN METODA

Ciril in Metod sta pomenila vsem Slovanom ideološko obrambo njihovega svobodnega razvoja v srednjem veku

Ob prihodu v novo domovino so bili Slovenci razdeljeni še na rodove. Pri plemenih, ki so se po preseljevanju ponovno konsolidirala, je šlo le za majhne enote. V teh družbenih organizacijah so na tako imenovanih večah razpravljali o javnih zadevah vsi člani. Ta prvobitna demokracija na se je že od 6. stoletja začela razvijati v vojaško demokracijo — prehodno stopnjo med prvotno obliko slovanske demokracije in fevdalno družbo — ki jo označuje delitev družbe v bogatejše in veljavnejše sloje, iz katerih začne rasti plemstvo, ter v revnejše plasti, ki družbeno počasi propadajo. Ob zlomu avarske države konec 8. stoletja žive Slovenci v predfevdalni družbeni formaciji, opredeljeni s prepletanjem elementov prvobitnega občinskega reda, nekaterih sestavin sužnjeposestniške družbene ureditve in razširjajočega se fevdalnega sistema. Družbena podlaga sta še rod in zadruga, ki pa se bližata svojemu razpadu. Poleg svobodnjakov obstajajo že «prvaki» in podložniki ter nesvobodni sužnji; nastajajo zemljiška gospostva. Proti sredini 9. stoletja je za Slovence družbeno pretapljanje v fevdalizem dokončano.

Na Slovenskem padajo začetki krščanstva v 6. stoletje. Ustrezajoča stopnja družbenega razvoja, namreč dokončni zaton rodovnega ustroja staroslovenske družbe, mu je hitro utirala pot, kajti že 100 let kasneje zasledimo v Karantaniji in v Spodnji Panoniji prvo cerkveno upravo in razmeroma precej razgibano versko življenje. Sprejem krščanstva kot fevdalne družbene ideologije je pomenil z vključitvijo v takratni kulturni svet za vsa slovanska ljudstva razvojno nedvomno korak naprej, po drugi strani pa je istočasno predstavljal izdatno podporo vsem nasilnim germanizacijskim težnjam na slovanskih ozemljih. Ideološka fevdalizacija in pokristjanjevanje sta se vršili pri Slovanih v dveh smereh: z nasiljem, vzporedno z napadalnostjo in z osvojitvami germanskih fevdalcev, ki jim je prihajala cerkvena pomoč na moč prav, ali pa s prilagajanjem krščanstva svojim lastnim potrebam (gl. Sperans-Kardelj, Razvoj slovenskega narodnega vprašanja, Ljubljana 1939, str. 46).

Rastislav, knez Velike Moravske, državne tvorbe, ki se je povzpela v Srednjem Podonavju do samostojne politične akcije, je zaprosil leta 862 bizantinskega cesarja za misijonarje, ki bi učili njegovo ljudstvo v razumljivem jeziku krščanske vere. Bizantinci so mu nato poslali brata Konstantina (Cirila) in Metoda, po rodu Grka, ki spočetka v svojem delu nista žela uspehov in sta se zategadelj hotela vrniti v Bizanc. Na poti domov ju je dosegel poziv papeža Nikolaja I., da naj prideta v Rim, kjer so se odločili, da bodo v borbi s frankovskim kraljem uporabili Cirila in Metoda za svoje namene. Leta 869, ko je Ciril v Rimu umrl, pride Metod v Spodnjo Panonijo k slovenskemu knezu Koclju, načelniku frankovske mejne marke, od koder je izrinil s slovanskimi cerkvenimi knjigami in s slovanskim bogoslužjem nemške duhovnike ter je v Rimu še istega leta izposloval prvo samostojno slovansko nadškofijo. Nedolgo zatem so pahnili zastopniki nemške duhovščine, katere vplivi so zaradi delovanja Cirila in Metoda pri Slovanih zelo kopneli, na nekem cerkvenem zborovanju Metoda v ječo, kjer je prebil tri leta. Po vrnitvi na svobodo je odšel Metod (h Koclju, ki so ga Nemci medtem odstranili, ni mogel) na Moravsko in je tamkaj leta 885 umrl.

Ciril in Metod sta postavila temelje slovanskemu književnemu jeziku

Dejstvo, da se je Rastislav obrnil do Bizantincev s prošnjo za misijonarje, ni ničesar drugega kot čisto družbenopolitično dejanje brez verskega ozadja, ki je razen mednarodnopolitične osamosvojitve stremelo tudi po akciji za kulturno osamosvojitev Velike Moravske. To hotenje je dobilo svojo stvarno obliko v pokristjanjevanju pod domačin vodstvom, z bizantinskima misijonarjema Cirilom in Metodom. Poleg tega naj bi zveza Velike Moravske z Bizancem služila kot protiutež pritisku Nemcev, kar je Bizantincem nudilo možnost, izžarevati svoje vplive daleč proti severovzhodu. Vendar pa je bil kljub temu, da sta bila Ciril in Metod v bistvu predstavnika zaviralne bizantinske politike nasproti vzhodno prodirajočim Nemcem, propadajoči Bizanc že prešibek, da bi na ta način vtisnil Zahodnim in Alpskim Slovanom svoj pečat. To je vzrok, da gledamo v tem zgodovinskem dejanju objektivno kulturno osamosvojevanje Slovanov. Velikomoravska stremljenja po politični in kulturni oddvojitvi od Nemcev so si kmalu pridobila svoje pristaše tudi v mejah tedaj po notranjih in zunanjih družbenozgodovinskih činiteljih ogrožene frankovske države, pri knezu Koclju.

Nasprotje med nemško cerkvijo ter Cirilom in Metodom pa nikakor ni v prvi vrsti izraz spora med Nemci in Bizantinci, marveč odraža predvsem slovanske poskuse, izgraditi na fevdalni osnovi samolastno kulturno stavbo.

Spričo onodobne vzhodne ekspanzije germanskih fevdalcev je v političnem oziru delo obeh bratov, ki sta ustvarila prvo slovansko abecedo in poslovanila razne dele cerkvenih knjig ter tako postavila kulturne pa tudi politične temelje takratnemu zedinjenju nekaterih slovenskih področij, nadvse pomembno, kajti iz njune dobe izvirajo zametki političnega strnjevanja slovanskih ljudstev. Ciril in Metod sta sestavila prevode potrebnih odlomkov cerkvenih knjig in s tem utemeljila slovanski književni jezik, ki je prej kot pri katerih koli ostalih evropskih narodnostnih skupinah ustvaril dokajšnjo povezanost slovanskih ljudstev in je posredno krepil slovansko svetno oblast.

Akcija Cirila in Metoda je dala Slovanom pisano besedo in jih s tem uvedla v krog kulturnih ljudstev tedanje Evrope. Fevdalna družba je takrat rasla iz ruševin sužnjeposestniške družbene zgradbe in iz razkrojene patriarhalnosti germanskih in slovanskih plemen ter je kot taka spajala sveže barbarske sile z antično kulturo, ki jo je posredovalo krščanstvo. Pisana beseda antične duhovne tvornosti se je ob propadu svoje družbene podstave ohranila in je mnogo prispevala k poglabljanju znanja graditeljev novih družbenih temeljev. Posredovalca te besede med slovanskimi ljudstvi sta bila Ciril in Metod.

Posledice njunega delovanja so pustile pri nekaterih slovanskih ljudstvih s podlagami kulturnih tradicij vidnejše sledove kakor pri tem poglavju zgodovine zgolj posredno udeleženi. Vsem Slovanom pa sta pomenila Ciril in Metod ideološko obrambo njihovega svobodnega razvoja v srednjem veku.

ANGELOS BAS

Popravek

Uredništvo je bilo opozorjeno, da je naš sotrudnik napačno naslovil svoje besede, ki smo jih objavili 30. t. m. na g. profesorja Rubinija, kajti delegacijo Prosvetnega društva «Vojka Šmuc» je sprejel g. profesor Andri in ne Rubini. Zato bi bil moral naš sotrudnik nasloviti omenjeni članek na g. prof. Andrija.

Vendar smo pa mnenja, da se ni izvršila nobena BISTVENA napaka, kajti pismo namenjeno g. prof. Andriju bi veljalo v glavnem tudi za prof. Rubinija, ker — vrana vrani ne izkljuje oči.

GOSPODARSTVO

TRGOVINA • INDUSTRIJA • PROMET • FINANCE

Trieste Handbook - Commerce and industry

ZVU je izdala skupno s ECA-misijo v Trstu nekak priročnik v angleščini, namenjen tujcem, zlasti novinarjem in drugim mednarodnim obiskovalcem. To je lična, čedno urejena in dobro opremljena knjižica, polna fotoreprodukcij. Njena vsebina je seveda takšna, kakršno si žele izdajatelji in zlasti v narodnostnem in socialnem pogledu ni objektivna. O popolnosti ni mogoče govoriti, ker tak priročnik niha pretenzij nanjo. Prvikrat so ga bili izdali lani, letošnji pa je nekak izpopolnjeni ponatis.

Med gospodarskim delom, ki je zelo kratek in sumaričen, v glavnem nudi glavne podatke o najvažnejši gospodarski delavnosti mesta in luke, pa je najti nekaj podrobnosti, ki doslej niso bile objavljene v uradni obliki. Na primer glede ladij, ki jih grade tržaške ladjedelnice, je jasno zapisano, da prispeva k fondu finančnega kritja zanje ECA v višini 40 odstotkov, 33,3 odstotkov Zavezniška vojaška uprava (t.j. tržaški davkoplačevalci) ostalih 26,6 odstotkov pa prispevajo lastniki ladij sami. To velja n.pr. tudi za ladje družbe «Genepesca» v Livornu: vsiljuje se vprašanje, čemu niso torej gradili tuditeladje (manjše tonaže - po 1500 ton) za račun Trsta. Čemu naj bi šlo 73,3 odst. finančnih sredstev iz fondov, ki jih ustvarjajo tukajšnji prebivalci, za ladje neke zasebne družbe v Livornu? Pametnega odgovora menda na to vprašanje ne bo vedel nihče!

Tudi navedba, da so tržaške ladjedelnice pred vojno zgradile 95 odstotkov vseh v Italiji grajenih ladij za inozemske naročnike ter 45 odstotkov italijanske trgovinske mornarice sploh, je nedvomno značilna in nakazuje, kakšne možnosti ima tukajšnja ladjedelniška industrija, če bi jo seveda pravočasno, pravilno in polno zaposlili: najprej z obnovo Lloydovega parka in v koraku s tem -pri «full employement» in torej znižanju obratnih stroškov — s pridobitvijo inozemskih naročil. Če je bil Sv. Marko sposoben poprej izdelati 48.000 tonsko luksuzno ladjo «Conte di Savoia», čemu bi danes ne mogel tekmovati z inozemstvom?

O plavžih govori «handbook» v pičlih 6 vrsticah in omenja le proizvodnjo plina ter pravi, da daje Marshallov plan 49-50 znatna sredstva za modernizacijo obrata. Bomo videli.

Ribolov vzdržuje po podatkih priročnika nad 3000 oseb. Razmerje med tem številom in številom zaposlenih na novih ladjah, ki so jih zgradili za «Konzorcij ribičev v Trstu» s sto milijonskimi krediti, je seveda neustrezno: na 12 ladjah bo zaposleno največ 120-130 ljudi. Vsa ostala množica t.j. 2870 oseb naj si pomaga kakor ve in zna? Takšne «zadruge» so menda le preveč restriktivne in bolj nekako kapitalistično podjetje kot zadruga, za katero je bistveno, da združuje člane z delom. Treba bi bilo zahtevati, da se članstvo razširi na vseh 3000 oseb ali vsaj na večino in doseže udeležba vseh na primeren način.

Poljedelstvo zaposluje po teh podatkih 17.000 oseb, od tega jih 6.500 živi izključno od kmetije in kmečkega dela. V 1949 je ocenjen njih letni dohodek na okrog 2 milijardi lir.

Poseben del je seveda posvečen tudi Marshallovemu planu za Trst s obsežnim pojasnjevanjem, tudi v številkah in zlasti v dolarjih. Prav, saj je končno nekaj treba le pokazati, seveda pa bi mnogo stvari ne smeli izpustiti. Namreč vse one, ki na ta plan in vse ostalo mečejo kaj čudne sence. Potem bi se pokazalo pravo razmerje in videli bi, ali je Trst «vzdrževan» ali pa se lahko in skoraj že «sam vzdržuje». Poslednji zaključek bi prevagal tehtnico.

V Haagu so ustanovili mednarodni institut za patente

V Haagu, kjer je sedež Mednarodnega sodišča, so ustanovili pred kratkim Mednarodni zavod za patente, ki bo podrobno proučeval in določil, kakšno novost predstavlja vsak prijavljeni patent. Zaenkrat so med člani tega instituta Francija, Belgija, Luksemburg in Holandska, pristop pa je možen za vse države. Mednarodna trgovinska zbornica je svoj čas organizirala anketo po posameznih državah, kjer ima svoje podružnice, o poenotenju mednarodne trgovinske terminologije. Računajo, da bo to delo končano pod konec 1951. Trenutno še pročujejo strokovnjaki po posameznih državnih odborih možnosti poenotenja izrazov, ki so še ostali različni. O rezultatih vsega tega bodo poročali na poletnem zasedanju organizacije 1. 1951.

Suhe gobe iz Slovenije v Južno Ameriko

Podjetje «Gosad» je te dni sklenilo prvi dogovor za dobavo suhih gob iz Slovenije v Brazilijo in Argentino. Prve pošiljke te dni pakirajo v posebne kovinske doze, da bo blago vzdržalo dolgotrajen transport.

Cene porurskemu premogu bodo prienačili

Zavezniški svet za Porurje nadaljuje s pripravami za uvedbo enotne cene za premog. Doslej za notranji trg velja nižja cena kakor za izvoz. Strokovnjaki iščejo zdaj kompromis med nemškim predlogom, ki hoče poprej zagotoviti dobavne pogodbe za daljšo dobo in šele potem znižati ceno za izvozno blago, ter ameriškim, ki terja postopno zniževanje, ki bi se končalo že v 1951, na podlagi določb statuta za Porurje, ki prepoveduje diskriminacijske mere v trgovanju.

Obnovljena plovna zveza proti Anconi

Pogajanja za tarifo Trst-ČSR

Družba «Fiumana di navigaz.» je 4. julija pričela z redno tedensko plovbo na progi Trst-Ravenna-Ancona s parnikom «Nesazio».

Z Dunaja poročajo, da se bo vršila konferenca o zvezni tarifi za blago Trst (čezmorje)-ČSR šele konec julija t.l. v tem mestu. Sodelovali bodo avstrijski, češkoslovaški, tržaški in jugoslovanski zastopniki prizadetih železniških uprav.

Posojila Mednarodne banke za obnovo in razvoj

Predsednik Mednarodne banke za obnovo in razvoj E. Black je izjavil da je banka doslej podelila skupno za 800 milijonov dolarjev posojil raznim državam in sicer: Belgiji, Braziliji, Cilu, Kolumbiji, Danski, Finski, Franciji, Indiji, FLRJ, Luksemburgu, Mehiki, Holandski in Salvadorju.

Predsednik se bo te dni udeležil v Švici svečane seje ob dvajsetletnici ustanovitve Banke za mednarodne poravnave, ki je bila ustanovljena po prvi svetovni vojni da olajša nemška reparacijska plačila. Sedaj pa posluje kot «kompenzacijsko mesto» za finančna plačila med evropskimi državami članicami ERP-a in OEEC. Sedež banke je v Bazlu.

Obrat "Ilva" v Bagnoliju se modernizira

V Bagnoliju blizu Neaplja, kjer ima ILVA eno svojih največjih livarn, bo družba Rust Furnace Company postavila novo peč s delovno zmogljivostjo 60 ton na uro. Naročilo spada v sklop pogodbe z «Morgan Construction Company» iz Worcestra. Ista tvrdka bo tudi dobavila opremo za napravo plinskih gorivcev na nafto.

CIRIL ŠTER

Tržaško ljudstvo ni pozabilo

Medtem ko se je Jugoslavija po težkih in dolgotrajnih vojnih letih pričeno krepiti, se položaj v Trstu bistveno po vojni ni dosti spremenil. Revolucionarne pridobitve, ki si jih je priborilo in ustvarilo ljudstvo Julijske krajine, je Zavezniška vojaška uprava — potem ko je ju goslovanska vojska zapustila Trst — z odredbami ter raznimi drugimi sredstvi postopoma ukinjala. Ob obstoječem stanju se je pričelo ljudstvo Trsta in Slovenskega Primorja samo boriti za težko pridobljene pravice ter jih braniti. Na podeželju, kjer bivajo izključno Slovenci, je bila borba sicer drugačna kakor v Trstu, vendar po svoji ostrini ni dosti zaostajala za borbenim zadržanjem tedaj še kompaktnega delavskega razreda, katerega še ni razjedal škodljivi vidalijevsko-informbirojevski protirazredni oportunizem. Tržaški delavski razred se je nadaljujoč slavno partizansko preteklost odločno boril proti vsem poizkusom kratenja svobode in pravic. Nerazdružljiv, žilavo borben ter enoten je v tem uspeval, čeprav ne brez žrtev in odpovedi. Glasilo Osvobodilne fronte za Trst in Slovensko Primorje «Primorski dnevnik» je vso to težko borbo slovenskega življa, kakor tudi naprednega tržaškega prebivalstva, ki se je upiralo vsem desetletnemu raznarodovanju spremljal, bodreč do tedaj socialno in nacionalno zatirano ljudstvo.

V letu 1946 se je bila odločna borba za pripadnost Trsta in ostalih delov Slovenskega Primorja ter Istre. Te kraje je v začetku pomladi obiskala vsem še dobro znana mednarodna komisija. Slovenske vasi pa tudi ostali kraji z italijanskim prebivalstvom so pričakovale člane komisije z mogočnimi, zelenimi slavoloki, z zastavami, slikami maršala Tita ter Edvarda Kardelja, ki se je na mednarodnih konferencah vztrajno zavzemal za osvoboditev slovenskih krajev, kateri večinoma tedaj še niso bili združeni z ostalimi v skupni državi FLRJ. V skoraj vsaki vasi je napis — Tukaj je Jugoslavija! — govoril kaj si ljudstvo želi. Prebivalci so glasno izpovedovali svoje mišljenje, prikazujoč plebiscit krvi v času narodno osvobodilne borbe kot edino pravilno merilo volje za pripadnost k državni skupnosti. To so bila dejanja, vse ostalo je lahko samo besedičenje, prazne fraze.

Toda člani komisije so imeli svoje načrte že v žepih predno so obiskali te kraje in posledica tega je, da so še desettisoči ostali izven Jugoslavije, torej izven države, za katero so pod italijanskim režimom v toliki meri trpeli in poklanjali svoja življenja. «Primorski dnevnik» je tedaj polnil svoje stolpce s slikami naših vasi in mest, ko so pričakovala komisijo, o svečanem razpoloženju prebivalstva, ki je imela gospodarsko in politično veliko vero v pravično rešitev. Ljudstvo je vero valo in popolnoma upravičeno veruje še danes, kajti zakoni in postave kapitalistične države so eno, volja, hotenje in želja delovnega ljudstva pa drugo. Nekoč pride, čeprav morda pozno in z velikimi zavirami to kar je ljudska volja. V tistem času je vse pričakovalo zavezniško komisijo — od otrok, katerim ni nekdanja Italija dovolila uporabljati materin jezik niti v šoli niti na cesti, do sivolasih starcev in stark, ki so svoja zadnja leta življenja pričakovali z mislijo na osvoboditev ter sožitje s svojimi brati «Primorski dnevnik» je bil tedaj kakor vedno tesno povezan s svojim ljudstvom. V redakcijo so neprestano prihajala pisma, v katerih so preprosti ljudje z okorno pisavo zahtevali, naj bo list v oporo svojemu ljudstvu, naj odločno zastopa stremljenja in hotenja primorskih Slovencev.

(Nadaljevanje sledi.)

UREDNIŠTVO: ULICA MONTECCHI, št. 6, III. nad. — Telefon štev. 93-808. — UPRAVA: ULICA SV. FRANČIŠKA št. 20 — Telefonska št. 73-38
OGLASI: od 8.30-12 in od 15-18 - Tel. 29-477. Cene oglasov: Za vsak mm višine v širini 1 stolpca: trgovski 60, finančno-upravni 100, osmrtnice 90 lir.
Za FLRJ: Za vsak mm širine 1 stolpca za vse vrste oglasov po 10 din.
Odg. urednik STANISLAV RENKO. — Tiska Tržaški tiskarski zavod. — Podruž.: Gorica, Ul. S. Pellico 1-II., Tel. 1 1-32 - Koper, Ul. Battisti 301a-I, Tel. 70.
NAROČNINA: Cona A: mesečna 260, četrtletna 750, polletna 1400, celoletna 2600 lir; cona B: izvod 3, mesečno 70 din; FLRJ: izvod 4.50, mesečno 90 din
Poštni tekoči račun za STO-ZVU: Založništvo tržaškega tiska, Trst 11.5374. — Za Jugoslavijo: Agencija demokratičnega inozemskega tiska - Ljubljana, Tyrševa 34 - tel. 49-63, tekoči račun pri Komunalni banki v Ljubljani 6-1-90603-7. — Izdaja Založništvo tržaškega tiska D.Z.O.Z. - TRST